БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гараба.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 182 (11780) | 1968 оной августын 4, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй ДЕЛЕГАЦИ БРАТИСЛАВАДА ЕРЭБЭ

...гариин, Венгриин, ГДР-эй, Польшын, Советскэ Союзай, Чехословакиин коммунис болон хүдэлмэришэнэй ...үүдэй зүблөөндэ хабаадахын тула КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-... Политбюрогой гэшүүд А. Н. Косыгин, Н. В. Подгорный, М. А. Суслов, П. Е. Шелест, КПСС-эй ЦК-гай сек... И. Ф. Катушев, Б. Н. Пономарев гэгшэдһээ бүридэһэн КПСС-эй делегаци августын 2-то, Братисла... ерэбэ.

...-эй делегацые Чехословакиин партийна болон гүрэн түрын хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад: Чехосло... Социалис Республикын Президент Л. Свобода, КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь А. Дубчек, КПЧ-гэй ... Президиумэй гэшүүн болон гэшүүндэ кандидадууд Ф. Барбирек, В. Биляк, О. Черник, Й Смрковский, ...чек, О. Швестка, А. Капек Й. Ленарт, КПЧ-гэй Центральна хиналта-шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ ...ш, Словакиин Национальна Соведэй түрүүлэгшэ О. Клокоч, Словакиин коммунис партиин Баруун-Сло... обкомой, Братиславын горкомой түлөөлэгшэд угтаба.

...иславын улад зон КПСС-эй делегацые үнэн зүрхэнһөө, халуунаар амаршалаа.

... тэрэл үдэр БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Т. Живков түрүүтэй Болгариин Коммунис партиин де...;

...П-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадар түрүүтэй Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин ...ци;

...ЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. Ульбрихт түрүүтэй Германиин Нэгэдэмэл социалис партиин деле...;

...П-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. Гомулка түрүүтэй Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин ...ци Братислава ерээ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ. СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

ОРОН ДОТОРОО ЭЛҮҮРЫЕ ХАМГААЛГА УЛАМ ҺАЙЖАРУУЛХА, МЕДИЦИНСКЭ ЭРДЭМ УХАА ХҮГЖӨӨХЭ ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

...С-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүү-... Совет «Орон дотороо элүүрые хамгаалга улам һай-...лха, медицинскэ эрдэм ухаа хүгжөөхэ хэмжээ-... тухай» асуудал хаража үзөөд, зохихо тогтоол ба-... абаба.

... зоной һуудал байдалай материальна, культурна ...най халбаришагүй дээшэлһэнэй, ажал хэхэ, ажа-... эхэ байдалай һайжарһанай, түлөөһэгүй, мэргэ-... медицинскэ туһаламжаар хүн зониие хангаһанай, ...торхи элүүрые хамгаалга саашадаа наринжуулан ...уулһанай, мүн медицинскэ эрдэм ухаа хүгжөө-... ашаар, совет хүнүүдэй убшалхэ ябадал нилээд ..., тэдэнэй бэе махабад һайжарһан, халдабари-...хон үбшэнүүд усадхагдаһан байна гэжэ тогтоол ...агдана. Элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудые ... мэргэжэлтэй кадрнуудаар хангадаг дээдэ, дунда ...ицинскэ һургуулинууд орон дотор олоор эмхидхэг-...дүүлагдаа.

... тиихэтэй хамта элүүрые хамгаалдаг зарим эм-...гаануудтахи хүдэлмэриин эмхидхэл болон шанар ...рагүйшэг байһаар. Хүдөөгэй зондо медицинскэ ...жа үзүүлэлгын шанар, хэмжээн городой зондо ...гэдэг медицинскэ туһаламжын шанар ба хэм-... гээгдэжэ ябанхай. Медицинскэ эрдэм ухаанай ...лбаринуудаар шэнжэлгэ хэхэ, эрдэм ухаанай ...ануудые элүүрые хамгаалтын практикада нэб-... талаар гээгдэлгэ үшөө бии байна. Улад зониие ...үйлнүүдээр хангалгын дутагдалнууд зайлуулаг-..., аптекэнүүдэй, складуудай, медицинскэ магази-..., аптечнэ баазануудай тоо аалияр олошоруулаг-... Элүүрые хамгаалха материально-техническэ баа-...үжэлтэ гээгдэнги. Хэдэ хэдэн республиканууд, ...үүд, областьнуудта элүүрые хамгаалгын эмхи ...үдай барилга хангалтагүйгөөр хэгдэнэ.

...ой хэдэн олон нютагуудта уһа голнуудые, айдын ...арай хүрьһэ промышленностиин хорото хая-...жахын, айлнуудай хог богуудаар гутаалаг ...гдэһөөр. Гэхэтэй хамта иимэ бог буртагуудые ... барилгата һомологдоһон мүнгэ зөөри жэл бү-... дүүрэнээр хэрэглэгдэнэгүй.

...инскэ эмхи зургаануудай хүдэлмэри наринжуу-...аруулха, улад зондо медицинскэ туһаламжа-...ын, тэдэнэй элүүрые сахилгын хэрэг саашаа-...айжаруулхын түлөө харюусалгые дээшэлүүлхэ ...ябуулгануудые хараалан бэелүүлхыень; научна ... хэхэ, медицинскэ кадрнуудые һурган бэлдэхэ, ... хамгаалгын материально-техническэ бааза хүг-... бэхижүүлхын тула шухала хэмжээ абахыень; ... хамгаалтын байшангуудай барилгын ябаса ба ...й хойноһоо, тэдэниие саг болзор соонь ашаглалга-...улхын хойноһоо тон шанга хиналта табихыень со-... республиканууд компартинуудай ЦК-нүүдые, ...трнүүдэй Соведүүдые, КПСС-эй крайкомууд, об-...үүдые, хизаар болон областьнуудай ажалшадай де-...тадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдые, ...эй Элүүрые хамгаалгын министерствые, мүн бусад ...терствэнүүд болон бусад албан зургаануудые ...-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй ... уялгаба.

...клиникэнүүдэй байра олоор бариха даалгабари-... 1970 онһоо эхилжэ арадай ажахын түсэбүү-... проект соо хараалхыень, шүдэ эмшэлэлгын талаар ... зондо туһаламжа үзүүлэлгые улам хүгжөөхэ, на-...улан һайжаруулха хэмжээ абахыень СССР-эй ...ида, СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерст-... союзна республиканудай Министрнүүдэй Сове-... даалгагдаа.

...о городуудта, мүн хүдөө нютагуудта хойшодоо ... томо больницануудые барибал таарамжатай гэжэ ...эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоод, ...-эй Госплантай, СССР-эй Элүүрые хамгаалгын ми-...терствэтэй зүбшэжэ үзэһэнэй һүүлээр 1971—1975 ... элүүрые хамгаалтын бусад барилгануудай ха-... тус бүридөө мянган гү, али бүришье олон ...й 31 томо клиническэ больница (поликлиникэ-...), 450 оронтой 22 онкологическа диспансер пан-...үүдтайгаар, ехэ хүнүүдэй, хүүгэдэй зэс маха-...һайжаруулан эмшэлхэ 28 больница, медицинскэ ... туһаламжа үзүүлхэ 17 больница (реанимациин ...тайгаар), тус бүридөө 600—1000 оронтой тусхай ... больницанууд, санитарно-эпидемиологическа стан-...үүдые, тэрэшэлэн медицинскэ техникэ һэльбэн за-... мастерскойнууд болон заводуудые, шухала хэрэг-... складуудай барилга ашаглалтада оруулхыень со-... республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдые ...ба.

...дөө нютагуудта, мүн хүдөөгэй районуудай центр-... байһан предприятинуудай (тэрэ тоодо ...уудай), эмхи зургаануудай, колхозуудай ...нүүдэй зүбшөөлтэйгөөр, эмнэлгын ба ...һөө һэргылэлгын эмхи зургаануудай барил-... предприятинуудай (тэрэ тоодо совхозуудай), кол-...уудай, эмхи зургаануудай табиһан мүнгэ зөөри ...хыень ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүй-...хэ комитедүүдтэ тус тогтоолоор зүбшөөгдөө.

...спубликануудай Министрнүүдэй Соведүүд, ажал-... депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд ...рые хамгаалгын эмхи зургаануудай барилга өөһэ-... мүнгэ зөөреэр хэжэ байһан колхозуудай проект ...гын захил хэхэдэнь, подряд абадаг эмхи зургаа-... барилган-хабсаралгын хүдэлмэри дүүргэхэ, тэ-... тус барилгануудые элдэб хэрэгсэл түхеэрэл-... хангаха хэрэгтэнь колхозуудта туһалжа байха ...тай.

...роект-сметын документнүүдэй тогтоогдомол гури-...һоор баталагдаһан байгаа һаань, мүн барилгын ... уһа сангай 50 процентын хэмжээтэйгээр тус ...ые хангаха мүнгэ зөөриин бии байгаа һаань, ... түсэбһөө гадуур, нютагуудтахи арга боломжоор ...ые хамгаалгын барилга хэжэ болохо гэжэ тог-... заагданхай.

...ССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствэтэй, ...-тэй зүбшэлһэнэй һүүлдэ промышленностиин, ба-...ын, транспортын зохихо һалбаринуудаар ариг са-... сахиха, элүүржүүлхэ хэмжээ ябуулгануудай ...лексно түсэбүүд соо ажал сахиха, усалталгаһаа ...лхэ хэмжээ ябуулгануудые саашадаа бүри эршэм-... бэелүүлхыень СССР-эй министерствэнүүд ба албан зургаануудта, союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ дурадхагдаа.

Хүүгэдэй, хүдэлмэришэн эхэнэрнүүдэй, эхэнүүдэй элүүрые хамгаалха, медицинскэ туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулагдана. Хүхөөр үхибүүтэй эхэнэрнүүдтэ, хээлитэй болоод ябахадань, нарайлха үедэнь амаралта үгэхэһөө гадна, үхибүүнэйнь нэгэ жэлтэй болотор салин хүлһэ түлэлгэгүй нэмэлтэ амаралта үгтэхэ гэжэ тогтоогдоо. 1969—1970 онуудһаа эхилжэ нарайлалгын тэрнүүдэй, хүүгэдэй больницануудай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидуудай госпитальнуудай өлөө хоолдо гаргахын тула, стационарнуудта зөөлэн һандали хэрэгсэл, эм домуудые, шарха боохо зүйлнүүдые худалдан абахын тула мүнгэ гаргашалха нормнууд дээшэлүүлэгдэхэ юм.

Медицинскэ эрдэм ухаанай гол шухала шэглэлнүүдые хүгжөөхэ удаан болзорой (15—20 жэлэй) хараа түсэбүүдые СССР-эй Науканууддай академитэй, СССР-эй Дээдэ, тусхай дунда һуралсалай министерствэтэй хамта зохёожо табяад, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Эрдэм, техникэ эрхилхэ Гүрэнэй комитедтэй зүбшэһэнэй удаа баталхыень СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствэдэ, союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, СССР-эй Медицинын эрдэм ухаанай академидэ даалгагдаа. Медицинскэ эрдэм шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай бүридэлые гурим хэмдэнь оруулха, эрдэм шэнжэлэлгын, медицинскэ дээдэ һургуулинуудай ажал ябуулгын хойноһоо хиналта шангадхаха, тиихын хажуугаар эрдэм шэнжэлэлгын хэдэ хэдэн эмхи зургаануудта хэрэгтэй байра байшангуудые һэльбэн заһаха, шэнээр бариха гэжэ хараалагдаа.

Хүдөө нютагуудта, хүдэлмэришэнэй посёлогуудта ажаллажа байдаг медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай, һуудал байдалай эрилтын хангагдаса саашадаа һайжаруулха хэмжээ ябуулгануудые зохёон бэелүүлхыень республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ хизаарай (областьнуудай) гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ даалгагдаа.

Хүдөө нютагуудта гү, али хүдэлмэришэнэй посёлогуудта бүхы дээрээ 10 жэлһээ доошо бэшэ саг соо хүдэлһэн аад, мүнөө пенсидэ гараад байһан врачнуудта, аптекын хүдэлмэрилэгшэдтэ, дунда зэргын медицинскэ, фармацевтическэ хүдэлмэрилэгшэдтэ, тэдэнтэй хамта һуудаг гэртэхин бүлэнэртэнь түлөөһэгүй түлилгэтэй, гэрэлтэй байрануудта байха эрхэ олгогдохо гэжэ тус тогтоолоор тодорхойлогдоо.

1969 онһоо эхилжэ, хүдөө нютагуудтахи эмнэлгын ба үбшэнһөө һэргылхэ эмхи зургаануудай барилга медицинскэ, фармацевтическэ хүдэлмэрилэгшэдэй байха барилгатай сүг хамта хэгдэхэ ёһотой.

Врачнуудые бэлдэлгын шанарые саашадань дээшэлүүлхэ зорилгоор медицинскэ дээдэ һургуулинуудай бүхы эмнэлгын ба педиатрын факультедүүдые, мүн университедүүдэй медицинскэ факультедүүдые дүүргэжэ гараһан врачнууд өөһэдынгөө клиническэ мэргэжэлээр нэгэ жэлэй болзор соо тусхайлан һураха (интернатура) гэжэ шиидхэгдээ. Дунда зэргын медицинскэ, фармацевтическэ кадрнуудые һурган бэлдэхэ хэмжээ үргэдхэхын, мүн шанарыень дээшэлүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые зохёон бэелүүлхэ гэжэ даалгагдаа.

Эмнэлгын, үбшэнһөө һэргылхэ эмхи зургаануудай хүдэлмэриин шанар һайжаруулха зорилгоор элүүрые хамгаалха эмхи зургаануудай ниитэсоюзна харалгануудые жэл бүри үнгэргэдэг болохо гэбэ. Тиигэд элэ харалгаар илажа гарагшадые урмашуулха хэмжээнүүд хараалагданхай.

Агаар, уһа голнуудые түнгалаг байлгаха, газарай хүрьһэ бузарлаха ябадал зайсуулха, һуурин газарнуудые ариг сэбэр болгохо, город соохи шуяан дорьбоонтой тэмсэхэ үлэмжэ һайн хэмжээ ябуулгануудые зохёон, бэелүүлхыень союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, СССР-эй министерствэнүүд болон албан зургаануудта даалгагдаа. Хорото хаяһа арюудхаха байра ба түхеэрэлгэ предприятинуудай түрүүшын ээлжээнэй барилгын тоодо оролсохо зэргэтэй.

Цехүүд, үйлэдбэриин участогуудта ариг сэбэрые сахилгын хойноһоо, тэрэшэлэн промышленна элдэб халдаһаар агаар, газарай хүрьһэ, уһа гол бузарлаха ябадалда саг үргэлжэ хиналта хэхын тула 1968—1970 онуудта промышленна предприятинууд дээгүүр заводской лабораторинуудай составта лаборатори гү, али отделени бии болгон эмхидхэхыень уялгаба.

Элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудые санитарна тусхай автотранспортаар, медицинскэ мебелеэр, дезинфекци хэхэ зэмсэгээр, лабораторно түхеэрэлгөөр, реактиваар, тоолон гаргадаг техникын зэмсэгүүдээр, мүн бусад хэрэгсэлнүүдээр хангалга һайжаруулха хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулганууд тогтоол соо хараалагданхай.

Элүүрые хамгаалтын эмхи зургаануудта тусхай автомобильнууд — нүүдэл врачебнэ лабораторинууд, шүдэ эмшэлдэг кабинедүүд, клинико-диагностикын лабораторинууд, уша гаргаха пунктнууд, рентгенофлюорографическа станцинууд, дутуу гараһан нарай үхибүүдые шэрэхэ машинанууд; медицинскэ түргэн туһаламжа үзүүлхэ эмхи зургаануудта хэрэгтэй элдэб янзын санитарна шэнэ автомобильнууд, эм домуудые шэрэхэ автомобиль-фургонууд, автомобиль-лавканууд, нүүдэл мастерскойнууд, тэрэшэлэн ариг сэбэрые сахиха ба үбшэнһөө һэргылхэ эмхи зургаануудта хэрэгтэй комплексно лабораторинууд үгтэхэ.

Эм домуудые, медицинын техникэ, нюдэнэй шэл худалдаха аптекэнүүд болон тусхай магазинууд үргэдхэгдэхэ, эдэнэй хүдэлмэриин эмхидхэл һайжаруулха хэмжээн абтаха болоно.

Улад зоной дунда медицинын, ариг сэбэрые сахиха эрдэм ухаа нэбтэрүүлхэ пропаганда һайжаруулха, үдэжэ ябаһан залуу үетэнэй санитарна, физическэ болбосорол дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд хараалагдаа.

Партийна, совет, ажахын, комсомолой, профсоюзай болон ниитын эмхи зургаануудай үргэн ехэ туһаламжатайгаар эрдэмтэ-медигүүд, врачнууд, медицинскэ болон фармацевтическэ хүдэлмэрилэгшэд бүтэдөөрөө совет хүн зоной элүүрые хамгаалга саашадаа наринжуулан һайжаруулхын тула урдань табигдаһан зорилгонуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ гэжэ батаар этигэжэ найдажа байһанаа КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет элирхэйлэн мэдүүлбэ.

ХҮН БҮХЭНЭЙ АНХАРХА ХЭРЭГ

Баян даа, һайхан Буряад оромнай...

Байгалай үмэнэхи газар дайдыя байгаали олондо мэдээжэ энэ дуунай ирагуу аялгадал һайхан. Аажамаар урдаһан гол мүрэнүүд, оройе үндэр уула хадануудшье, уужам тэпюун тала, үргэлжэдөө ногоон ой тайгашье бии. Гоё һайханайнгаа, баялигайнгаа талаар манай нютаг Эхэ оронойнгоо ямарханшье хизаар, областьнуудһаа дутадаггүй гээшэ. Үшөө хоридохи зуун жэлэй эхеэр ородой суута уран зохёолшо Антон Павлович Чехов Сахалин хүрэтэр аяншалжа ябахадаа забайкалидахи байгаалиин үзэсхэлэн һайханда баясаһан тухайгаа бэшэлэг байдаг.

Республикымнай алишье аймаг, тосхондо хүнэй урмашан шунгаха уһа сөөрэм, арюухан агаартай ой модон элбэг. Түнхэн, Баргажан, Захааминай аймагуудта хүн зоной амарха, сэнгэхэдэ угаа таатай аршаан булагууд илангаяа олон.

Үргэлжэдөө нэмжыһэн ногоон тужануудта элдэб түрэлэй ангууд — хэрмэ, булганһаа эхилээд, буга хандагай хүрэтэрөө, гол мүрэнүүдтэмнай олон ондоо загаһад, уһанай шубууд элбэгээр үдэлэг байна. Эдэ бүгэдэ — байгаалияар үгтэһэн барагдашагүй ехэ баялиг мүн.

Совет засагай байгуулагдаһан сагһаа хойшо байгаалиин бүхы баялиг гүрэнэй хуулияр хамагаалагдана. Газар дайдын баялигые ашагтай зүбөөр хэрэглэхэ, ан амитадыень олошоруулха зорилготойгоор гүрэнэй заповеднигүүдые байгуулха декредтэ В. И. Ленинэй гар табигдаһан байдаг. Тиимэ заповеднигүүдэй нэгэн манай республикын Баргажанай аймагта эмхидхэгдэһэн юм. Энэ ажахы баян түүхэтэй.

Байгаалиингаа баялигые арьбадхахын тула республика доторнай яһала ехэ юумэн хэгдэжэ байдаг. Ой модоной ажахынуудай хүдэлмэришэд жэл бүри дүрбэ мянгаһаа дээшэ гектар газарта модо тарина. Энэ хүдэлмэри гол түлэб леспромхозуудай модо отолһон газарта хэгдэнэ. Зарим колхоз, совхозуудта газарай хүрьһые һалхинһаа хамгаалха хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ. Шаблаагүй плугаар газар хахалха, тариянай полиин захаар модо һуулгаха гэхэ мэтэ хүдэлмэри хэгдэдэг болонхой.

Байгаалиие бүхы аргаар хамгаалга нютагай засагай зургаануудай гол анхаралда байха хэрэг. Газар дайдын баялигые эзэн бусаар, гам хайрагүйгөөр эдлэхэ, бузарлаха ябадалтай тэмсэхэ, элдэб аюулһаа аршалха асуудалнууд ажахынуудай партийна комитедүүдэй ба нютагай Соведүүдэй зүблөөнүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. РСФСР доторхи байгаалиие хамгаалха хуулиин хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһан тухай министерство, албан зургаан, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоон Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани дээрэ үнгэрөөшэ хабар шагнагдаа һэн. Тиэд тус хуули хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ гэжэ тэмдэглэгдээд, ойрын сагта байгаали хамгаалгые шангадхаха хэмжээ ябуулганууд хараалагдаһан юм.

Мүнөө зулгы һайхан зунай үе түлэг дундаа. Предприяти болон эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдые амаралтын хоёр үдэртэй неделидэ оруулһанһаа хойшо ой тайгада, гол мүрэнэй эрьеэр амардаг зон ехээр олошороо. Гэбэшье байгаалиин баялигта эзэн ёһоор хандаха уялгаяа зарим хүнүүд мартажархёод, ургажа байһан залуу модо, үрэ жэмэстэ ургамалнуудые гам хайрагүйгөөр хухалдаг, дайралдаһан газарта гал түлеэд, тэрэнээ гүйсэд унтарнгаагүй хаяад ошодог, һууһан, хэбтэһэн газартаа тэһэрхэй шэл, консервын банкануудые хаядаг ушар али олон үзэгдэнэ. Харюусалгагүй иимэ ябадалһаа илангаяа хабарай сагта түймэр носожо, ой модондо айхабтар ехэ хохидол ушаруулагдана.

Хушын һамар, хээгүүр ургадаг шасаргана, үлир, мойһон, жэмэстэ бусад ургамалнууд республика доторнай элбэг юм. Хара аминдаа олзо бадардаг элдэб хонжоо наймаашал лэ бүхэли хуша, жэмэстэй һөөгүүдые һүхөөр таһа сабшажа унагаадаг гээшэ. Иимэ ушар шасарганаар элбэг Сэлэнгын, хушаар баян Бэшүүрэй, Түнхэнэй аймагуудта үзэгдэнэ.

Ойн ан гүрөөл, уһанай загаһан, олон янзын шубууд орон дайдымнай нүгөөдэ ехэ баялиг болоно. Агнууриин хаһын эхилээдүйдэ нюуса аргаар гүрөөһэ, буга, хандагай, уһанай шубуу буудадаг ушар олон. Иимэ хуули буса олзоборилго илангаяа Яруунын, Баргажанай, Түнхэнэй, бусад аймагуудта дайралдана.

Байгал далайн баялигуудай нэгэн болохо омоли загаһан олошоруулан арьбадхаха зорилготой шухала хэмжээн абтаһаар. Теэд омолиин түриһөөе хаяха үедэ хулгайшадай гэмээр гүрэндэ ехэ хохидол ушаруулагдана. Хүнгэн олзоло дуратайшуул бүлэг бүлэгөөрөө суглараад, Сэлэнгэ, Баргажан, Түрхэл голнуудай адагаар түриһэтэй омоли жэл бүхэндэ хулгайлна.

Мүнөө хушын һамарай, үрэ жэмэсэй болохо, омолиин түриһөөе хаяха, ан гүрөөлэй атарлан таргалха саг ойротобо. Эгээл энэ үедэ байгаалиингаа, орон дайдынгаа баялигые элдэб зайгуул-хулгайшадһаа хамгаалха гээшэ хүн бүхэнэй анхарха хэрэг болоно. Нютагай Соведүүд, ой модо, уһа сөөрэм хамгаалха эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд эртээнһээ бэлэдхэл хэжэ, нютагай эдэбхитэдэй хүсөөр хэрэгтэй газарнуудтань саг соонь харуул табиха ёһотой. Тиин байгаалиин бүхы баялигуудые хүн зондо ашагтай туһатайгаар хэрэглэхэ, саашадаа ходо арьбажажа байхаар хэмжээнүүдые абаха шухала.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ Хори, Яруунын аймагуудта буга, хандагай, гүрөөһэ лицензэгүйгөөр, хулгайгаар ададаг хүнүүд баригдаһан юм. Теэд сүүдэй шиидхэбэреэр ...мөөе амасаха болоһон аад, ...ил «болёоб» гэжэ үгэеэ үгөөд, яла түлэһэн нэрэтэй болоод, хүнгэхэнөөр һаладагынь гайхалтай. Иимэ ушарта эсэс табихаар болоо. Байгаалиин баялигые хамгаалан арьбадхаха тухай парти, правительствын шиидхэбэринүүд илангаяа нютагай Соведүүдэй зүгһөө шанга хэмжээ абахые уялгана. Энэ хэрэгтэ гүрэмнай тон ехэ мүнгэ зөөри һомолдог. Эдэбхи оролдолго гаргаха, тэрэниие зүбөөр хэрэглэхэ шухала.

Арад зоной ажабайдалай, амаралта, сэнгэлгын шэмэг — түрэл нютагайнгаа байгаалиие хамгаалха гээшэ хүн бүхэнэй нангин уялга. Энээниие анхаралдаа абажа, ябаһан лэ газартаа, ажаһууһан нютагтаа буряад арадай һайхан юрөөл соо хэлэгдэдэг «найрлаһан газартамнай набша сэсэгэй дэлгэрхэээр, хүхиһэн газартамнай хүхы шубуунай донгодожо байхаар» байгаалияа хамгаалха уялгатайбди.

АВГУСТЫН 4—ТҮМЭР ЗАМШАДАЙ БҮХЭСОЮЗНА ҮДЭР

Түмэр замшадай бүхэсоюзна үдэрые угтуулан Улаан-Үдэ станциин хүдэлмэришэд, алба хаагшад ажалай шэнэ амжалтануудые туйлаа. Эдэнэр бүхэсоюзна мүрысөөндэ илан гаража, Зам харилсаанай министерствын, Түмэр замшадай профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта, мүнгэн шанда хүртэбэ.

Зураг дээрэ: Улаан-Үдэ станциин диспетчер Константин Георгиевич Бурлаков.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ ҺУРАЛСАЛ

Хоринн аймагай «Шэнэ Үдэ» газетын редакционно ээлжээтэ летучка олон айлшадай хабаадалгатайгаар һая болоо. Редакциин бүхы журналистнуудһаа гадна, хүршэ Хэжэнгын, Яруунын аймагуудай газетэнүүдэй редакторнууд орлогшонортоёо эндэ хабаадалсаба. Тинхэдэ «Улаан Сэлэнгэ», «Коммунизмын туяа», «Прибайкалец», «Вперед» гэжэ газетэнүүдэй редакторнууд эндэхинэй хүндэтэй айлшад болоһон байна.

«Шэнэ Үдэ» газетын редактор Ф. А. Хандархаев аймагай ажалшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөе газетээрээ дамжуулан яажа харуулдаг, эмхидхэхы ямар хүдэлмэри ябуулдаг тухайдаа хөөрэбэ. Тинхэдээ хүдэлмэриингөө һайн талые, мүн дутуу дундануудаа элирхэйлэн харуулаа.

Республикын радиокомитедэй политическэ дамжуулгын главна редактор С. Б. Бальжинимаев, «Буряад үнэн» газетын партийна ажабайдалай таһагые даагша Г. Я. Цыреторов, Загарайн аймагай «Вперед» газетын редактор В. П. Секерин, «Правда Бурятии» газетын редакторай уялга дүүргэгшэ В. А. Сергеев гэгшэд «Шэнэ Үдэ», «Улаан туяа», «Хэжэнгын гол» газетэнүүдтэ шэнжэлэл хээ.

«Коммунизмын туяа» газетын редактор А. А. Андохинов, «Улаан туяа» газетын редакторай орлогшо Ж. Б. Цыдыпов, «Улаан Сэлэнгэ» газетын редактор Г. Ц. Сабжаев гэгшэд социалис мүрысөөнэй ябасые газетынгаа хуудаһануудта яагаад тунхагладаг тухайдаа хөөрэбэ.

КПСС-эй Хоринн райкомой секретарьнар М. П. Павлов, В. Г. Гумпылов, КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагай хэблэлэй секторые даагша И. Р. Очиров гэгшэд аймагууд хоорондын летучка дээрэ үгэ хэлээ.

Энэ һуралсалда хабаадаһан журналистнууд социалис мүрысөө харуулалгаар газетэнүүдэй туйлаһан түрүү дүй дүршэл согсолон харуулаа. Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе амжалта түгэсөөр угтахын түлөө мүрысөө үргэнөөр харуулхын тула газетэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй нилээд оролдолго гаргажа байдагынь элитэ. Гэхэтэй хамта энэ шухала хэрэгтэ дутагдалнуудшье бии байһаар. Зарим газетэнүүд социалис уялгануудаа дүүргэхын түлөө олонитын тэмсэл хүсэд һайнаар харуулжа шаданагүй, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлгэдэ анхарал багаар хандуулна.

Журналистнуудай зүблөөндэ хабаадагшад социалис мүрысөөнэй ябаса тухай газетэнүүдэй хуудаһануудта үдэр бүри олондо ойлгосотойгоор бэшэжэ байха гэжэ хэлсэбэ.

САБШАЛАН ДЭЭРЭҺЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ

ХАХАДЛАХА ДҮТЭЛӨӨ

Энэ жэлдэ манай «Прибайкалец» колхоздо үбһэ хуряалгын хүдэлмэри хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр ябажа байна.

Үбһэндэ жэгдэржэ ороһонһоо хойшо тиимэ үни болоогүйшье һаа, олонхи бригадануудһай түсэбөө дүшэ гаран процентдэ хүргөө бүхыдөө колхоз дотор 10 мянган центнер үбһэн һүрилэгдөөд байна гэхэ гү, али нёдондоной энэ уеынхиһөө һураггүй ехэ болоно. Илангаяа Коменско бригадынхид (бригадирынь Г. А. Подкорытов) мүрысөөндэ эрхимлэжэ, мүнөө 3,5 мянган центнер үбһэ һүрилөө. Мүн Карымска тосхоной бригадын үбһэшэд тэдэнэрһээ баһал холо гээгдээгүй.

Байгша ондо колхознай хамта 26,8 мянган центнер үбһэ бэлэдхэжэ, бүхы адууһа малаа бүдүүн тэжээлээр бардам хүрэхөөр хангаха зорилготой юм. Тэды шэнээн үбһэ абаха арга боломжошье гүйсэд бии. Мүнөө муу ургасатай гэжэ тоологдодог ой модоной заха, уһа намаг соогуурхи ногоогоо сабшахадамнай гектарай дунда зэргээр 15 центнер үбһэн абтана. Һаяар эгээл һайн ургасатай сабшаландаа ороходомнай бүри ехэ үбһэн абтаха байха.

Үбһөө хуряажа байхынгаа хажуугаар олонхи бригаданууд эртын силос түлэг даража эхилэнхэй. Горох обёос хоёрые холижо тариһан ургаса хадажа, даб дээрэ колхоздо 1000 тонно силос даргдаа.

М. БОЕВ,
колхозой түсэблэгшэ-экономист.

Прибайкалиин аймаг.

ҮБҺЭШЭД ШАНДА ХҮРТЭБЭ

Үбһэшэдэй ажалай эмхидхэлгэ улам һайжаруулхын тула Загарайн аймагай Онохойн совхозой дирекци, партком энэ жэлһээ эхилжэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадаһан оньһожоруулагдамал звенонуудай ажалайнь дүнгүүдые шэнээр гаргадаг болонхой. Хэрбээ урдань һүрилэгдэһэн үбһэнһөө гадна, сабшагдаһан талмайн гектар, түлишын гараша гэхэ мэтые тоолодог һаа, мүнөө сомогдоһон үбһэнэй ехэ багые ба шанарые баримтална. Социалис мүрысөөнэй гуримай ёһоор дүн гаргахадаа звеногой нэгэ гэшүүн дунда зэргээр хэды шэнээн үбһэ бэлдэһэн болоноб гэжэ харагдана.

Эндэхи үбһэшэдэй һүүлшын арбан хоног соо хэһэн ажалай дүн һаяхан гаргагдаба. Луговод Михаил Мартыновай звеногой хүн бүхэн 47 центнер һайн шанартай үбһэ бэлдэжэ, нэгэдэхи һуури эзэлээд, дамжуулгын Улаан туг, нэгэ хонин шанда хүртөө. Звеногойнгоо гэшүүн бүхэндэ 43 центнер тэжээл бэлдэһэн Федор Безродныи хүтэлбэрилдэг үбһэшэд хоёрдохи һуури эзэлээ. Хүдэлмэришэн бүхэнэйнь дунда зэргээр 30 центнер үбһэ сомоһон Семен Воробьевой звеногойхид гурбадахи һуури эзэлжэ, мүн лэ мүнгэн шанда хүртөө.

— Иимэ гуримаар социалис мүрысөөнэй дүн гаргадаг болоһонһоомнай хойшо элдэб шалтаг дурдаад, миин байха ябадал усадхагдаа, — гэжэ Онохойн үбһэшэд хөөрэнэ.

А. ЕФРЕМОВ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИ БА ХАНЫН ГАЗЕТЭ

Районой бүхы предприятинуудые түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда оруулха зорилго хадаа мүнөөдэрэй шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Тиимэһээ Ленинэй орденто Улаан-Үдын мяхаконсервын комбинадай, нарин сэмбын фабрикын, ПОШ фабрикын, хоёрдохи автотранспортна управлениин болон бусад томотомо предприятинуудай ханын хэблэл энэ асуудалда ехэ анхарал хандуулна. Эндэхи партийна организацинууд ханын газетэнүүдэй эмхидхэхы ба хүмүүжүүлхы үүргые али аргаар дээшэлүүлхые оролдоно.

Ажахыгаа шэнэ гуримаар эрхилжэ һураха... Мяха-консервын комбинадай заводуудай, цехүүдэй ханын газетэнүүд «Ажахыгаа эрхилжэ һураха!» гэһэн гаршаг доро статьянуудые, корреспонденцинүүдые олоор толилно. Ажахын тоосооной, түүхэй эд алмалгын, материалнуудые ба электроэнерги зүбөөр гаргашалгын, ажалые эрдэм ухаанай үндэһэ һуури дээрэ эмхидхэхэ талаар шухала асуудалнууд нэгэтэшье мартагданагүй. Толилогдоһон бэшэгүүдэй һайн талань юуб гэхэдэ, жэшээнүүд болон баримтануудынь комбинадай бодото байдалһаа абтадаг шуу. Тэрээн дээрэһээ ханын газетэнүүд олоной анхарал татана. Жэшээлхэдэ, ганса колбаса хэдэг заводой ханын газетэ энэ жэлэй табан һара соо үйлэдбэриин гурбан түрүүшүүлэй дүй дүршэлгэй уншагшадые танилсуулаа, шэнэ зүйлэй колбаса хэхэ технологи тухай хөөрэжэ үгөө.

Ханын хэблэл ажахын шэнэ гуримай зорилгонуудтай хүдэлмэришэдые ба инженер-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые танилсуулха зуураа, хүмүүжүүлхы асуудалые харааһаа алданагүй. Ниитын ба ажалай гурим эбдэгшэд, залхуу зайгуул хүнүүд, архиншад гэхэшэлэн хатуугаар шүүмжэлэгдэдэг. Толилогдоһон бэшэгэй мүрөөр абтаһан хэмжээнүүд газетын хуудаһанда заатагүй гаргагдадаг.

Энэ комбинадай ханын газетэнүүд мүн «Хэлэһэн үгэдөө хүрөө гүш?» гэһэн гаршагтай болонхой. Тус гаршаг доро социалис мүрысөөнэй дүнгүүд, социалис уялгануудай дүүргэлтэ тухай бэшэгүүд толилогдоно. Хэрбээ хэн нэгэнэй муугаар хүдэлмэрилжэ, хэлэһэн үгэдөө хүрөөгүй хада ханын хэблэл тэрэниие шүүмжэлхынгээ хажуугаар туһа хүргэхэеэ оролдоно.

Мяха-консервын комбинадай партийна комитет заводуудай ба цехүүдэй ханын газетэнүүдэй хүдэлмэриие гүнзэгыгөөр шэнжэлнэ, редколлегинүүдэй гэшүүдтэ юрэнхы туһаламжа хүргэхэеэ оролдоно. Толилогдоһон статьянуудай удха шанар тухай, бэшэгүүдэй мүрөөр абтадаг хэмжээнүүд тухай асуудалнууд партийна, профсоюзна болон комсомолой суглаанууд дээрэ саг үргэлжэ хэлсэгдэдэг. Ханын газетэнүүдэй редколлегинүүдэй квартал бүриин түсэбые цехэй гү, али заводой партийна организациин бюрогой зүблөөн дээрэ хаража, баталан абадаг ушар эндэ гуримшаа. Мүн редколлегинүүдэй тоосоон партийна эхин организацинуудай бюрогой зүблөөн дээрэ шагнагдана.

Партийна комитет ханын хэблэлэй хүдэлмэриие шадамараар хүтэлбэрилжэ, комбинадай коллективэй урда байһан экономическа ба соёл сурталай зорилгонуудые шиидхэлгэдэ хүсэд дүүрэн зорюулна. Жэшээлхэдэ, комбинадай партийна комитет үнгэрэгшэ жэлдэ ханын газетэнүүдэй редакторнуудай һара бүриин семинар эмхидхээ юм. Энэ семинарта комбинадай бүхы заводуудай ба цехүүдэй эдэбхитэй хүдэлмэришэн бэшэгшэд хабаададаг байгаа. Иимэ семинарнууд ханын хэблэлэй үүргые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ һайнаар нүлөөлнэ.

Комбинадай партийна, профсоюзна ба комсомолой организацинууд ханын газетэнүүдэй саг соогоо гаралгые хиналтадаа абанхай. Ханын газетэнүүдые уран гоёор шэмэглэнэ, тэдэнэр олоной уншажа болохо газарта үлгэгдэнэ.

Ханын газетэнүүд мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэдэй дунда нэрэ хүндэтэй болонхой.

ПОШ фабрикын «Алтан ноохон»» гэжэ ханын газетын редколлегиин хүдэлмэриие анхармаар. «Алтан ноохон» хадаа фабрикын участок, цех бүридэ өөрынгөө корреспондентнүүдтэй. Тэдэнэр фабрикын үдэр бүриин ажабайдалые һайнаар мэдэнэ, социалис мүрысөөнэй хэр зэргэ дэлгэржэ байһан тухай саг соонь сонсхоно, үйлэдбэрилдэг продукциин шанарые хиналтадаа абана, ажалай гурим эбдэгшэдые хатуугаар шүүмжэлнэ. Энэ газетэдэ фото-зурагууд толилогдодог.

«Алтан ноохоной» хажуугаар «Халаахай», «Репей» гэхэ мэтэ нэр...й цехүүдэй сатирическэ долоон газетэ һара соо хоёр-гурба дахин гаргагдана. Сатирическэ газетэнүүд ажалай журамай түлөө тэмсэнэ.

Фабрикын партийна бюро ба цехүүдэй партийна эхин организацинууд ханын газетэнүүдэй тематическа түсэб табилгада, бэшэгүүдые эмхидхэлгэдэ туһална. Шүүмжэлхы бэшэгүүдэй мүрөөр түргэнөөр, саг соонь хэмжээ абана.

Бидэнэр жэшээтэ һайнаар гаргагдадаг ханын газетэнүүд тухай дээрэ хөөрэбэбди. Теэд ханын хэблэлдэ хаа хаанагүй халуун анхарал хандуулагдана гэжэ хэлэжэ болохогүй. Жэшээлхэдэ, зарим предприятинуудта гаргагдадаг газетэнүүд партийна организацинуудай, администрацинуудай урда байһан ажахын, хүмүүжүүлгын гол зорилгонуудые шиидхэлгэдэ туһаламжа хүргэжэ шаданагүй. Иимэ газетэнүүдтэ толилогдодог бэшэгүүдэй олонхинь удхынгаа талаар һула байдаг, түрүү бэшэгүүдынь газетэ болон журналнуудһаа буулгагдан абтаһан дээрэһээ өөрынгөө предприятиин ажабайдалтай холбогдоногүй. Удхаараа тулюур, мохоо бэшэгүүд толилогдоно. Иимэрхүү газетэнүүд мелькомбинадта, трамвайн управленидэ, № 802 мостопоезддо, гормолкомбинадта болон бусад предприятинуудта гаргагдана.

Мелькомбинадай «Мукомол» гэжэ газетын редколлеги түсэбгүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Эндэ хүдэлмэришэн бэшэгшэдэй эдэбхитэд гэжэ байхагүй. «Мукомол» газетэ болзорто сагтаа гаргагданагүй, үйлэдбэрилэн гаргагдадаг продукциин шанарай, ажалай журамай түлөө тэмсэл эмхидхэнэгүй. Комбинадай партийна бюро (секретариинь нүхэр Д. И. Демьяненко) ханын газетын хүдэлмэреэр һонирхоногүй.

Трамвайн управленидэ гаргагдадаг газетэнүүдэй бэшэгүүд удхынгаа талаар һула, «шүдэгүйнүүд» юм. Эндэ нэгэ номерто оройдоо хоёр-гурбан бэшэг толилно. Түрүү бэшэгүүдыень саг үргэлжэ трамвайн управлениин начальник нүхэр Бархатов өөрөө бэшэнэ. Управлениин партийна организаци ханын хэблэлэй үүргые тооногүй гэхэдэ болохо. Тиимэһээ экономикын, техникын ба үзэл сурталай асуудалнуудта зорюулһан материалнуудые газетэнүүдэй хуудаһануудта олохогүйт. Мүнөө зургаан һара соо партийна организаци ханын газетэнүүдэй редколлегиин тоосоо нэгэтэшье шагнаагүй байха юм.

Ханын хэблэлэй үүргые дээшэлүүлхын тулада партиин райком тааруу хэмжээнүүдые абахаар хараалланхай.

Ю. САХАРОВСКИЙ,
КПСС-эй Октябрьска райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша.

ЭЛЕКТРОВОЗУУД ШЭРЭМ ХАРГЫГААР ЩЭНХИНҮҮЛНЭ

Түмэр харгые ороной-мнай транспортын гол һудал гэжэ зүб нэрлэдэг юм. Советскэ Союзай бүхы түрэлэй транспортаар дотоодын ашаа шэрэлгын 80 процент тухайнь тэрэнэй хубида хүртэнэ. Һүүлэй үедэ түмэр харгынууд хоёр миллиард хахадһаа үлүү пассажирнуудые жэл бүри зөөдэг болонхой.

Түмэр замшадай бүхэсоюзна удэрэй урда тээхэнэ ТАСС-ай корреспондент Зам харилсаанай министрэй нэгдэхи орлогшо Н. А. ГУНДОБИНДО хандажа, шэрэм харгы дээрэхи техническэ дэбжэлтэ тухай, мүнөө үедэ тэндэ хэгдэһэн өнөө өөрэ шэнэ юумэн тухай хөөрэжэ үгэхыень гуйһан байгаа.

— Электрын элшэ хүсэ үргэнөөр хэрэглэдэг болоошонь манай түмэр харгынуудай мүнөөнэй техническэ дэбжэлтые тодорхойлон харуулха гол шухала зүйл болохо зэргэтэй,—гэжэ нүхэр Гундобин хэлээ.—Тиихэдээ улам олон электровозуудай ябадаг, тэдэнэй бүри ехэ хүсэтэй, нарин һайн боложо байһаар хизаарлагдаха бэшэ юм. Электрын элшэ хүсэн ажал хүдэлмэри оньһожоруулха, тоолон тодорхойлдог техникэ хэрэглэхэ поезднуудай ябалга бүри ашагтай һайнаар эмхидхэхэ арга олгоһон үндэһэ һууринь болонхой. Мүн Совет засагай тоггоһоор 50 жэлэй ой болотор түмэр зам шадархи бүхы байра түхеэрэлгэнүүдые гэрэлтүүлхэ арга олгоо.

— Электрын элшэ хүсөөр зэбсэглэгдэһэн түмэр харгынууд хэды шэнээн ута юм, тэндэ мүнөө ямар локомотивууд ябанаб?

— Электрофицированна түмэр харгын утань бүхыдөө 30 мянга шахуу километр болонхой. Тэрээнһээ 4 мянган километрынь энэ табан жэл соо электричествээр хангагдаа. Мүнөө түмэр харгынууд дээрэ ВЛ-80К гэжэ наймаи голтой, тон һайн электровозууд ашаглагдана. Тэдэнэй хүсэ шадалынь 6500 киловатт. Иихэдээ ВЛ-60 гэжэ электровозһоо 1,5 дахин үлүү хүсэтэй болоно ха юм. Саг үргэлжынхиье, переменнэшье ток хэрэглэн хүдэлхэ локомотивууд мүнөө туршалга гаража байнхай. Город шадарай харгынуудта богтааса ехэтэй вагонуудые шагталһан ЭР-22 гэжэ тааруу зохид электропоезднууд ябадаг болоо.

Бүхы ашаа шэрэлгын 95 тухай процентынь электровозуудай, тепловозуудай хубида хүртэнэ. Түмэр харгын бүхы гол шэглэлнүүд автомат хэрэглэдэг түбэй диспетчерскэ түхеэрэлгэтэй болонхой. Энэмнай түмэр харгыгаар ашаа шэрэлгые нилээд ехэ болгохоһоо гадна, тэндэхи хүдэлмэришэдэй хэхэ ажалые уламжа бүтээсэтэй болгоо. Мүнөө нэгэ диспетчер хэдэн зуугаад километр ута харгын участок дээрэ поезднуудай ябалгые залан хүтэлжэ шадаха юм.

— Техническэ дэбжэлтэ поезднуудай ябадалые улам хурдан түргэн болгоно. Тиин һүүлэй жэлнүүдтэ энэ талаар ямар хубилалта болооб?

— Поезднуудай ябалга эли бодо түргэдхэгдөө. Жэшээлхэдэ, Москва, Ленинградай хоорондохи харгы зарим участогуудта пассажирска поезднууд 160 километр зайтай газарые нэгэ час соо ябаад гарана. Туршалга хээд үзэхэдэ, Москва, Ленинградай хоорондо ябадаг пассажирска экспрессүүдэй ябалгые час соо 180 километртэ хүргэхэ арга бии. Мүн тиихэтэй хамта ашаа шэрэдэг поезднуудай шэгнүүрэйнь нормо дээшээ гаража байнхай. Һүүлэй хоёр жэл соо тэдэнэй дунда зэргын хэмжээн 135 тонноор нэмэһэн байна.

Түмэр замшад өөһэдынгөө һайндарые ажалай угаа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда тэмдэглэжэ байна,—гэжэ Н. А. Гундобин түгэсхэлдөө хэлэбэ. — Станцинууд дээрэ, заводуудта, деподо табан жэлэйнгэе түсэбые болзорһоо урид дүүргэхын түлөө, мүн, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе эрхимээр угтахын түлөө со... мүрысөөн үргэнөөр дэлгэр...

Түмэр замшад урдахи ... нуудаа урагшатай һайнаар ... гэхын тула аһан шадалаар... дохонь дамжаггүй.

(ТАСС)

ВОКЗАЛАЙ НАЧАЛЬНИК

Түмэр замай Улаан-Үдын вокзал... Сүүдхэдээ хэды олон холо, ойрын поезд энэ станци дээгүүр гаранаб! Вокзал соо ходоодоо хүлгөөтэй, шууяатай байдаг.

Пассажирнууд халтад лэ гэхэдээ вокзалай начальнигта ороxо хэрэгтэй болоно. Вокзалай начальнигай шиидхэхэ асуудалнууд яһала бии бшуу.

— Мандашни сүлөөтэй саг байдаггүй,—гэжэ түмэр замай Улаан-Үдын вокзалай начальник Борис Васильевич Бабаев энеэбхилнэ. Тэрэнэй иигэжэ хэлэхэтэй хамта кабинедтэнь залуухан эхэнэр орожо ерэбэ. Заахан үхибүү тэбэринхэй.

— Нүхэр Бабаев, намда туһа хүргыт. Шэтэ ябаха аад лэ билет абажа ядааб. Үхибүүмни...—гэжэ уйлагнан дуугарана.

Борис Васильевич саарһанда хэдэн үгэ бэшэсэгээгээд, эхэнэртэ һарбайба:

— Табадахи кассада ошогты, үхибүүтэй хадаа билет түрүүшын ээлжээндэ абахат...

— Һайн бэлэйт, ехэл һайн бэлэйт...

— Энэ оной зургаан һара соо манай станци дээгүүр 600 мянган пассажир гараа,—гэжэ Борис Васильевич хэлэнэ.

К. ГАБАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) түмэр замай Улаан-Үдэ станциин вокзалай начальник Борис Васильевич Бабаев пассажирнуудтай хөөрэлдэжэ байна.

Авторай фото.

АЖАЛАЙ АМЖАЛТА... УГТАБ...

Табан жэлэй түрүүшын хахад үнгэрбэ. Энэ үе соо Зүүн Сибиириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин хүдэлмэришэд һайнаар ажаллажа гараа. Мүнөөшье жэлдэ арадай ажахын эрилтэ муу бэшээр ханган, заншалта һайндарөө угтаба. Түмэр замаар зөөгдэхэ ашаанай хэмжээн жэлһээ жэлдэ дээшэлнэ. Электрын элшэ хүсөөр ябаха электровозой лини татаха талаар гайтай ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Арадай ажахын олон һалбаринуудай ашаа, пассажирнуудые саг соонь зөөхын тула түмэр замшад тон ехэ оролдолго гаргана, абаһан уялгаяа муу бэшээр дүүргэжэ байна.

Манай түмэр замшад хүсэтэ техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха талаар баян дүй дүршэлтэй болоо. Шулуу нүүрһээр ябадаг паровозууд һүүлэй жэлнүүдтэ тепловозуудаар һэлгэгдэжэ, түмэр замаар ашаа шэрэлгын хэмжээн ехээр дээшэлээ.

Наука, техникын үзэгдөөгүй ехээр хүгжэжэ байһан энэ үедэ түмэр замай ажахынуудташье баһал ехэ хубилалта болоо. Ушар иимэһээ машинистнүүд, депо, станцинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ эрилтэ табигдана, хамаг ажалаа эрдэм ухаанай эрилтын ёһоор эмхидхэхэ хэрэгтэй болоо. Локомотивна, вагонно депонуудай ажалда шэнэ, түрүү арга үргэн... рэглэгдэнэ. Тиин вагонуу... сэ түргэдхэгдэнэ, ашаа ... дээшэлнэ.

Заншалта һайндарөө ... Үдын түмэр замшад ажа... амжалтаар угтаба. Үнгэрһ... жэл соо ашаа буулгаха, зө... хэ түсэбүүд үлүүлэн дү... Ашаа зөөлгыень 1967 он... сасуулбал, аяар 7 дахин ... лоһон байха юм.

Улаан-Үдэ станциин хү... лэгшэд табан жэлэй эхи... һан социалис уялгаяа нэр... рэтэйгөөр дүүргэжэ яба... коллективтэ. Зам харилса... нистерствын дамжуулгы... туг нэгэнтэ бэшэ барюу... гээшэ. Энэ жэлдэшье тэд... жуулгын Улаан тугта ... Горхоной станциин ко... илангаяа һайнаар хүдэл... һайндарөө ажалай амжал... тажа байна. Тиихэдэ Ула... депогой локомотивна бри... дизельнэ түлишэеэ ехээр ... шадаа.

Улаан-Үдын отделени... замшад В. И. Ленинэй ... 100 жэлэй ойе ажалай ... жалтаар угтаха дүүрэн ... ломжотой.

М. СОЛОМЕ...

ЭЛИДХЭЛШЭД, ЛЕКТОРНҮҮ... ХҮДӨӨ ГАРАА

Улаан-Үдын аймагай колхоз, совхозуудта, эмхи зургаануудта, предприятинуудта — хаа хаанагүй партийна суглаанууд үнгэргэгдэбэ. КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленумэй дүнгүүд тухайда аймагай коммунистнууд зүбшэн хэлсэһэн байна. Партиин райкомой бюрогой гэшүүд эдэ суглаанууд дээрэ элидхэл хээ.

Гадна олон элидхэлшэд, лекторнууд хэдэ хэдэн бүлэг болоод, аймагай ажахынуудта гараа. Эдэнэр партиин ЦК-гай июлиин Пленумэй шиидхэбэринүүд тухай элидхэл хэнэ, лекцинүүдые уншана. Жэшээнь, аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй хүдэлмэрилэгшэ А. В. Ковалев «Искра» колхоздо 4 газар элидхэл хэһэн байна. Хүн зон олон байгаа.

Партиин райкомой секретарьнар Н. Б. Иринчеев, П. И. Бутковский, И. Я. Сыщук парти... гай июлиин Пленумэй ... лаар колхозуудта элидх... хэжэ байна.

Үзэл сурталай хүдэлмэ... гадхаха зорилгоор аймагай... нуудта агитаторнууд, ... форматорнуудай семинар... гэргэгдэжэ байна. «Бай... плёмхоздо иимэ семинар ... гэгдөө. Мүн Ивалгада эн... рай партийна организа... агитаторнуудай, полити... торнуудай семинар болоб... гын ОПХ-гай, кондитерска... кын, РАЙПО-гой, террито... партийна организацинуу... таторнууд, политинформ... эндэ байлсаба. Иимэ семи... бүхы ажахынуудта болохо...

В. ВАСИЛЕВС...
КПСС-эй Улаан-... райкомой инстру...

Яруунын аймагай Исэнгын совхозой малшад Эрхирэгэй совхозой, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай хандалгада харюу болгон абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Исэнгынхид гүрэндэ һү худалдаха энэ оной түрүүшын хахад жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргээд, түсэбһөө гадуур 400 центнер шахуу һү тушааба.

Алтанай гүүртын коллектив совхозойнгоо һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлнэ. Тэндэ мүнөө үдэр бүхэндэ 55 центнер һүн һаагдана. Тэрэнь май һарынхида ... гурба дахин ехэ болоно. ... түрүү һаалишад — ком... Цыремжит Дугарова, Нима... ва, Рытзема Цыдыпова, ... Лубсанова гэгшэд үнеэн ... үдэртөө арба ба арбаһаа ... литр һү һаана. Гүүртын ... тив ажахы дотороо эгээ... лэн һү һааха хахад ... даалгабари дүүргээд, түсэ... дуур 300 тухай центнер ... шааһан байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү... шадай нэгэн Цырма Лубс...

А. ШУЛУНОВОЙ ...

ҮЙЛЭДБЭРИИН ШУХА... АСУУДАЛААР

Москвагай Плехановай нэрэмжэтэ экономическа институдай профессор, СССР-эй эрдэм болон техникын габьяата хүдэлмэрилэгшэ С. Е. Каменецер Буряадай Министрнүүдэй Соведэй ехэ зал соо республикын промышленностиин техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй урда ажалаа эрдэм ухаанай үндэһөөр хүтэлбэрилхэ тухай һонирхолтой лекци һаяхан ун...

Үйлэдбэри дээрэ оньһ... никэ бүтээсэ ехэтэйгээр ... хын тула ажалай эмхид... жаруулха, томо ажахынуу... ническэ мэдээнүүдые са... абахын тула завод, фабри... цехүүдтэ бүридхэлэй эл... машинануудые тодхохо ... байһан тухай онсо тэмд...

Манай ...

ҺАЙЖАРУУЛАГДАҺАН БЭЛШЭЭРИ

Шишкино һуурин хүрэхэеэ ябахада, харгын хойто бэеын хорёо соогуур һүрэг үнеэд бэлшэжэ харагдана. Энэмнай Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахыда эмхидхэгдэһэн тусхай һайжаруулагдамал бэлшээри дээрэ ябаһан мал гээшэ.

Эндэ 92 гектар уһалагдадаг нуга газар хорёологдонхой. Бэлшээринь 5 хэһэг болгожо хубаарилагдаад, хоорондуурнь баханануудые зоожо, түмэр проволоко татагданхай. Клеткэ бүхэниинь 16—18 гектар эзэлнэ.

Манай ябахада эндэхи һаалиин фермын 300 үнеэд дүрбэдэхи клеткэ соо бэлшэжэ байба.

— Энэ клеткэ соо малнай дүрбэдэхи үдэрөө бэлшэжэ байна. Үглөөдэрһоо табадахи клеткэдээ орохобди,—гэжэ мал адуулагша Владимир Николаевич Егоров мэдүүлбэ.

Иимэ бэлшээри дээрэ үнеэдээ июниин 16-һаа адуулжа захалһан байна. Малаа бэлшээхынгээ урда тээ ажахын мэргэжэлтэд ээлжээтэ клеткэ соо малай эдихэ хэды шэнээн ногоон бииб гэжэ тодорхойлдог. Жэшээнь, 1-дэхи клеткын бэлшээридэ 1542 центнер ногоон гаранхай гэжэ тодоруулаад, тэндэ һүрэг үнеэдые дүрбэн үдэр соо бэлшээжэ болохоор хараалагдаа һэн.

Үнеэдэй бэлшээд үнгэрһэн хойно тэрэ газар дээрэ минеральна утэгжүүлгэ тараагдана. Гектар бүридэ 30 килограмм азотно, 2 центнер шахуу фосфорно утэгжүүлтэ оруулаад, һубаг ханаабаар уһалагдана.

— Минеральна утэгжүүлгээр шанаржуулагдаһан бэлшээриин ногоондо каротин элбэг гэжэ шэнжэлэгдээ,— гэжэ республикын хүдөө ажахын туршалгын станциин эрдэмтэ нүхэр Хребтов элишэлбэ.

Клеткэ бүхэндэнь хори гаран үдэр мал бэлшээгдэнгүй амаруулагдана. Энэ үедэ мал адуулагша үнеэдэй шабааһа тармажа абана, малай эдидэггүй ногооe сабшажа хаяна, бэлшээрээ уһалха, утэгжүүлхэ хүдэлмэридэ хабаадана. Тиигэжэ мал адуулагшын уялга тэд ондоо боложо захалба гээшэ.

— Бэлшээриин ногооной 15—18 сантиметр үндэр болохолоор лэ тэндэ мал адуулжа захалха саг ерээ гэжэ мэдэгдэнэ.—гээд ажахын 2-дохи отделениие эрхилэгшэ Вениамин Семенович Неустроев хэлэбэ.

Жэшээнь, 1-дэхи клеткын бэлшээридэ үнеэд түрүүн июниин 16—20-до адуулагдаһан байбал, хоёрдохёо тэндээ июлиин 14—18-най үдэрнүүдтэ бэлшээһэн байна. Энэ үедэ бэлшээриин ногоон ургажа хүсөөд байгаа һэн.

— Һайжаруулагдаһан бэлшээритэй боложо амараабди,—гээд фермые даагша мэдүүлбэ.

— Урдань үнеэдээ убэлэйнь байраһаа холо нүүлгэдэг байгаабди. Үдэр бүри тиишэ һаалишадаа хэдэн удаа автомашинаар зөөжэ, үлүү гаргаша хэдэг һэмди. Мүнөө бэлшээримнай газаагаа. Үнеэдээ оньһон аргаар һаахадашье зохид болонхой. Иимэ бэлшээритэй болоһоор үнеэдэй һү шэмэ урдынхиһаа нилээд дээшэлээ.

Фермые даагшын баярлахань баримтатай. Урдынхиһаа энэ фермын коллектив һү һааляа 170 центнерээр ехэ болгожо шадаа.

Саашадаа иимэ бэлшээриин ногооной муудахагүйн тула, тэндээ шэмэтэй һайн ногоо ургуулха зорилгоор жэлдээ хоёр клеткынь ногооe малда эдюулэнгүй байжа, үрэһыень унагаалгаха шухала гэжэ ажахын мэргэжэлтэд һанамжална.

Һайжаруулагдамал бэлшээри хоёр һара үлүүтэй соо хэрэглэжэ байхадаа эндэхи мэргэжэлтэд, малшад клеткэнүүдые бүри бага-нууд (7—8 гектар) болгоод, тэндээ үнеэдые хоёр үдэрһөө удаан бэшэ адуулжа байгаа һаа дээрэ һэн гэхысэ хэлсэнэ. Энэ һанамжые зүйтэй ха гэжэ бодохоор байна. Юуб гэхэдэ, иимэ бэлшээри үнинэй хэрэглэжэ байһан Омско областиин ажахынууд клеткэ бүхэндөө үнеэдээ 16—18 час адуулаад лэ, нүтөөдэдэнь абаашадаг байна.

Иимэ һайжаруулагдаһан бэлшээри үнеэн бүридэ хэды шэнээн хэрэгтэй хаб? Ивалгынхидай туршаад үзэхэдэ, үнеэн бүридэ 0,31 гектар иимэ бэлшээри эмхидхэбэл зохисотой гэжэ тоологдоно.

Һайжаруулагдаһан бэлшээри лажа хэрэглэхэ тушаа туршалгын хүдэлмэри үргэлжэлһөөр. Илангаяа бэлшээри багатай ажахынуудта иимэ шэнэ арга ашаглаха тон шухала болоно.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Челябинска областьдохи Миасс мүрэн соохоо алта малтан абадаг үһан дээрэ байдаг драга.

АПН-эй фото.

КУРСКА ТУЛАЛДААНАЙ 25 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

БҮРГЭД ШЭНГЕЭР ДОБТОЛБО

ТАСС-ай интервью

Баруун ба Центральна фронтнуудай туhаламжатайгаар Брянска фронтын сэрэгүүд гитлеровскэ булимтаргашадтай шэрүүн шанга байлдаануудые хэhэнэйнгээ hүүлээр 1943 оной августын 5-да Орёл городые сүлөөлөө hэн. Мүн энэ үдэр Белгород сүлөөлэгдөө бэлэй. Курска тохойдо болоhон түүхэтэ тулалдаанда энэ ехэ илалтын туйлагдаhан хүндэлэлдэ манай Эхэ ороной ниислэл — Москва, Орёл болон Белгородые сүлөөлэгшэдтэ зорюулан, дайнай үе соо анха түрүүн артиллерийскэ буугаануудаар салют үгөө hэн.

Тэрэ гэhэнhээ хойшо 25 жэл үнгэрөө.

Орёл яажа сүлөөлэгдэhэн байгааб? Сүлөөлэн байгуулалтын үедэ городой ажаhуугшад ямар амжалтануудые туйлаа?

ТАСС-ай корреспондентын эдэ асуудалнуудта сэрэгэй алба хэхэдээ болон генерал-лейтенант Г. С. Рожко, 380-дахи дивизиин 2-дохи буудалгын полкын сержант урдань байhан, мүнөө Медведевэй нэрэмжэтэ заводой слесарь-хабсаргагша И. Д. Санько, КПСС-эй Орловско горкомой нэгэдэхи секретарь О. А. Горлов харюусаhан байна.

Орловецуудай нютагай хүн, Ураалай hайн дуранай 30-дахи танкова корпусой командир байhан **Г. С. Рожко** түрүүшын үгэ үгэе.

— Орёл шадарай үргэн ехэ байлдаанай газарай бүхы участогуудта июлиин 12-hоо эхилэн шэрүүн шанга байлдаанууд болоо hэн. Генералнууд А. В. Горбатовай, В. Я. Колпакчиин хүтэлбэрилдэг 3-дахи ба 63-дахи арминуудай частьнууд, генерал М. М. Бадановай 4-дэхи танкова армиин (миниин командалдаг 30-дахи танкова корпус тэрэнэй составта ороо байгаа), генерал И. Х. Баграмянай хүтэлбэрилдэг 11-дэхи гвардиин арми, генерал Н. А. Беловой 61-дэхи арми городто сэхэ добтолоо hэн.

Гитлеровецүүд угаа нэтэрүү шангаар эсэргүүсэлтэ хээ. Орёл шадар сүмэрэн оролгые «Россин зүрхэн толто руу хадхагдаhан кинжал⁄хутата болоно» гэжэ тэдэнэр тоолодог байгаа. Зүгөөр техникээр, сэрэгүүдэй дайшалхы шанар шэнжээр манай тала булюу hайн байгаа hэн. «Катюшануудай» сахилгаан шэнги шанга сохилтонуудhаа, манай артиллери болон авиациин ехэ сохилтонуудhаа, үнэн зүб хэрэгэй түлөө тулалдажа байhан танкистнуудай зоримгой ябуулганууднаа, манай баатар-сэрэгшэдэй хүсэл зоригhоо уламжалан, амжалтанууд удаа дараалуулан туйлагдаа.

Дайсанай эсэргүүсэлтые сухарюулан сохижо, манай сэрэгүүд урагшаа дабшахадаа Орловско областиин hуурин газарнуудые удаа дараалуулан сүлөөлөө hэн. Августын 5-най үглөөгүүр хойто талаhаань 380-дахи буудалгын дивизиин сэрэгшэд, зүүн талаhаань 129-дэхи, зүүн урда талаhаань—5-дахи дивизиин сэрэгшэд городой үйлсэнүүдтэ добтолон ороо hэн. Хожомынь эдэ частьнуудта Орловско гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэнүүд олгогдоhон байгаа.

Орёлой газар дээрэ болоhон байлдаануудай үедэ Ураалай Свердловско, Пермскэ, Челябинска областьнуудай хүдэлмэришэдhөө бүрдэhэн 30-дахи корпусой танкистнууд эрэлхэг зоригтойгоор байлдаа hэн гэжэ хэлэхые хүсэхэ байнаб. Дайн байлдаанай тиихэ үеын шэрүүн шанга сагта «Т-34» гэжэ танкнуудые бүтээгшэд өөhэдөө — Ураалай булад хайлуулагшад, машина бүтээгшэд жолоодожо ороhон байгаа. Иимэ хүнүүдые командалха зол хубиин тулаhанда би омогорхоноб.

...Нигэжэ Орёлдо илалтын туг мандуулагдаа hэн. Хайшан гээд энэ ушарай болоhон тухай **И. Д. Санько** хөөрэнэ.

— «Манай Совет Эхэ ороной түлөө!» гэhэн үгэнүүдэй бэшээтэй улаан тугые маанадта, бүлэг разведчигүүдтэ августын 5-най hүни полкын командирые политическэ хэрэгүүдэй талаар орлогшо маанадта барюулаад, городто сүмэрэн орожо, эгээн үндэр байшан дээрэнь туг мандуулхые захираа hэн. Би энэ бүлэгэй ахалагшань байгаа бэлэйб. Би Василий Образцовтой хамта туг мандуулха, үлдэгшэднай маанадые хамгаалха гэжэ хэлсэhэн байгаабди.»

Энэ hүни город соо гал түймэр шатаа, тэhэрэлгэнүүд болоо, hомонууд шууяа. Городые хоёр хуби болгон хубаадаг Ока мүрэнэй эрье дээрэ ганса гансаараа бидэнэр hубарилдан ерээбди. Хүсэдөөр шахуу hандарhан эгээн томо байшангай дэргэдэ бидэнэр мүлхин ерээ бэлэйбди. Удаань Образцовтой хоюулан байшангай газаа талын түмэр гэшхүүрээр өөдөө гаража орой дээрэнь туг мандуулаа hэмди. hөөргөө бусахадамнай гитлеровецүүд маанадые харажархёо. Буудалда буудалдаhаар сухаряабди. Манай хоёр разведчик тиихэдэ шархатаа hэн.

Сүлөөлэгдэhэн Орёлдо маанадта шагналнууд барюулагдаа hэн. Улаан тугай орден би абаа hэм.

Орёл хүсэд hайнаар хүдэлжэ ороо бэлэй. Энэ город шадар би шархатаа hэм. Тус городто жэлэй урда тээ саг үргэлжэ байхаяа би ерэhэн байгааб. Москвагай үйлсын 11-дэхи гэрэй хажуугаар мүнөө гараха тудамаа сэдьхэлни хүдэлдэг. Имагтал хорин табан жэлэй урда тээ энэ байшан дээрэ бидэнэр илалтын туг мандуулhан байнабди. Тус байшангай тад нүгөө таладань городой түлөө дайлалдан үхэhэн сэрэгшэд танкистнуудай братскэ могила дээрэ мүнхэ алдарай зула бадаржа байдаг.

...Орёл мүнөө ямар болооб? Фашис булимтаргашадhаа сүлөөрhэнэйнгөө hүүлээр 25 жэлэй ойе энэ город ямараар угтажа байнаб?

— Тус городто 22 hарын турша соо «эзэрхэжэ байхадаа» гитлеровецүүд тэрэниие сүм шахуу hандаргаа hэн гээд партиин Орловско горкомой нэгэдэхи секретарь **О. А. Горлов** хөөрэнэ.—Гитлеровецүүд бүхы промышленна предприятинуудые, энергетическэ баазые, городой транспортые, түмэр замай узелые усадхаа hэн. Эзэмдэгшэд городто миллиард үлүүтэй түхэригэй хохидол ушаруулаhан байна. Сүлөөрhэнэйнгөө hүүлээр партийна организациин уряагаар городой бүхы хүн зон түрэл Орёлоо hэргээжэ ороо hэн. Гурбахан hарын үнгэрөөд байхада городой зарим предприятинууд, культурын эмхи зургаанууд хүдэлжэ ороо. Орёл-Брянск гэжэ түмэр замаар поезднууд ябадаг болоо.

Мүнөө Орёл областиин тон томо промышленна, соёл культурын түб болоо. Тэрэнэй арбан долоон промышленна предприятинь бүд нэхэлгын, гуталай, шэлэй промышленностиин, шухала машинануудые, автоматикын приборнууд болон хэрэгсэлнүүдые, грейдернүүдые, автопогрузчигуудые, булад шабын түмэр болон канадуудые, бүд эд, гутал болон эдеэ хоолой продуктнуудые гаргадаг болонхой. Орёлой завод, фабрикануудай бүтээн гаргадаг зүйлнүүд дэлхэйн 57 орондо худалдагдадаг. Манайда прибор бүтээлгын, хара металлургиин, харгы замай, хүдөө ажахын машина бүтээлгын шэнэ hалбаринууд бии болоо.

Городнай бүри ехэ болоо. Шэнэ байрын кварталнууд баригдаа, гоё hайхан байшангууд бодхоогдоо. Хүн зониинь дайнай хойтохи үедэ хоёр дахин олон болоо, гэр байрын фонд гурба дахин нэмэжэ мүнөө миллион хахад дүрбэлжэн метр болоо.

Мүнөөхи табан жэлдэ Орёлой үмэнэ аргагүй ехэ хараа зам нээгдэнхэй. Энээн тухай хэлэхэ болоо hаа, үйлэдбэриин хэмжээн 2,2 дахин нэмэхэ байна. Орёлой гансахан лэ булад хайлуулгын завод табан жэлэй эсэстэ сэнгээрнь бодохо болоо hаа, 1964 ондо городой бүхы промышленностиин бүтээhэнэй шэнээн продукци гаргаха байна.

Хүн зониинь хэдэн мянган аятай зохид гэр байрануудаар, хүсэтэ водопроводоор хангагдаха, газ бүри ехээр үгтэдэг болохо, трамвайн, троллейбусэй шэнэ харгынууд бии болохо. Городые 12—14 дабхар гэрнүүд гоёон шэмэглэхэ. Ока болон Орлигой эрьенүүд бетоноор хушагдаха.

Ажалай ехэ амжалтануудые туйлажа Курскын илалтын туйлагдаhанhаа хойшонхи 25 жэлэй ойе город угтажа байна. Продукци бүтээхэ, худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые городой предприятинууд бултадаа үлүүлэн дүүргээ, тэрэшэлэн гэр байра бариха талаар даалгабаринуудаа барилгашад үлүүлэн дүүргэhэн байна.

Заншалай ёhоор августын табанда манай Орёлой ехэ hайндэр болохо. Дайнай ветеранууд Москва, Белгород, Брянск болон Курскын олониитын түлөөлэгшэдтэй—айлшадтай хамта Орёлойхид дайшалхы болон ажалай габьяатай хүнүүдтэй хамта үнэhэн тоборог болоhон городоо hэргээгээ. Дорюун шубуунай нэрые hанан бүргэд шэнгеэр добтолоо.

КУРСКА ОБЛАСТЬ. Курска тохойдо байлдаа хэжэ фашис булимтаргашадые совет сэрэгүүдэй илаhан үдэрhөө хойшо хорин табан жэл үнгэрбэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Курска тулалдаанда хабаадагшад—совет сэрэгүүдэй алдаршаhан полководецууд (зүүн гарhаа) генерал-лейтенант К. Ф. Телегин, Советскэ Союзай Герой И. Ф. Анохин, Советскэ Союзай Герой генерал-лейтенант М. А. Еншин гэгшэд. Тэдэниие Фатежско районой «Рассвет» гэжэ хүдөө ажахын артелиин колхозникууд дабhа, хилээмээр угтаа.

ТАСС-ай фотохронико.

□ ЭЛДЭБ hОНИН ◇ ЭЛДЭБ hОНИН

ЭДИР ПИОНЕРНҮҮД ЛЕНИНГРАД МОРДОБО

Улаан-Үдын № 41 дунда hургуулиин эдир пионернүүд В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо, мүн Зоя Космодемьянскаягай арюун hайхан дурасхаалда зорюулагдаhан мүрысөөндэ хабаадалсажа, hуралсалай жэлэй туршада үргэлжэлhэн энэ шухала хэрэгтэ шалгархаяа оролдоhон байна. Пионернүүдэй оролдолго миин хоосоргүй.

Дайшалхы даабари дүүргэхын түлөө гурбан отряд тэмсэhэн байна. Сэрэгшэдэй ажабайдалтай нягта холбоотой асуудалнуудые түргэнөөр тайлбарилан тааха, тиигээд зүб харюу үгэхэ гээшэ тиимэшье бэлэхэн бэшэ ха юм. Жэшээнь, үхибүүд азбука морзиин нюусые тайлбарилан тааха, сэрэгэй терминүүдые мэдэхэ, оршон тойронхи газарые топографическа зурагта буулгаха, хаалтануудые дабан гараха болоно бшуу.

Энэ мүрысөөндэ 6 «а», 6 «б» болон 5 «а» классуудай пионернууд илан гаража, Ленинград аян шалха путёвкодо хүртэhэн байна. Гансашье эрхим hайнаар hураhанай, тус мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаhанай түлөө бэшэ, мүн ниитын ажалда, түмэр түлэгэ суглуулгада шалгарhан hурагшад путёвкодо хүртэлсөө.

Июлиин 30-да № 41 дунда hургуулиин эгээл эдэбхитэй пионернүүд (30 хүн) Ленинград хото мордобо. Ленинградай түүхэтэ, соёл культурын дурасхаалта газарнуудаар ябажа танилсаха байна. Гадна Пушкин хото ерэхэ, пароходоор Петергоф ошохо маршрудтай. Түмэрэй хаядаhа суглуулжа олоhон мүнгэеэ үхибүүд харгыдаа хэрэглэхэ юм.

Хүндэтэй путёвко тэдэнэрт тиимэшье бэлээр хүртөөгүй даа. Энэ талаар багшанарайнь эдэбхи үүсхэлые мартажа болохогүй. Жэшээнь, багшанар Людмила Тимофеевна Дзюбенко, Маргарита Васильевна Хованская, Галина Федоровна Кисенкова, hургуулиин hуралсалай таhагые даагша Таисия Федоровна Частухина, болон ахалагша пионервожата Зинаида Брылева гэгшэдэй оролдолго үүсхэлые онсо тэмдэглэмээр. Тус аян шалгадань материальна туhаламжа hургуулиин шеф—ЛВРЗ хүргэhэн байна.

В. ХОМУТНИКОВ.

РАДИО КЛУБАЙ БАГША

Валерий Обливальный хоёр жэлэй саана сержантын нэрэ зэргэтэй Совет Армиhаа табигдаа hэн. Тиигэмсээрээ ДОСААФ-ай республикын комитедтэ ерэжэ, армиин албанда абтаха хүбүүдые hургаха радиоклубай багшаар ажаллахые хүсөө hэн. Энэнь хүшэршэг ажал байгаа юм. Юуб гэхэдэ, бага программаар hайн бэлэдхэлтэй радиотелеграфистнуудые hургаха гээшэ шадабаритай багшын габьяа байха ёhотой бшуу. Гадна курсант бүхэн hуралсалаа түгэсхөөд байхадаа, дохёонуудые абажа, минутын 65 тэмдэг морзиин үзэглэлөөр дамжуулжа hураха ёhотой. Энэ хадаа гурбадахи классай норматив болоно. Тэрэшэлэн курсант хадаа радиостанциин байгуулалтые hайн мэдэжэ, телеграфна режимэй ёhoop ажаллажа шадаха ёhотой.

Эдэ бүгэдэ асуудалнуудые Валерий Обливальный шиидхэжэ байха зэргэтэй. Түрүүшээр тэрээндэ хүшэр байгаа ааб даа. Жэшээлхэдэ, hуралсалай-методическа дүршэл багатай дээрэhээнь хэшээлнүүдые үнгэргэлгын, эмхидхэлэй хүдэлмэринүүд бэрхэшээл ушаруулдаг байгаа. Тиигэбэшье Валерий урмаа хухараагүй, дүршэлтэй багшанарай туhатай зүбшэлнүүдые хүдэлмэридөө хэрэглэн, ажаллажа эхилээ hэн. Тэрээндэ илангаяа ДОСААФ-ай республикын комитедэй радиоклубай эдэбхитэн, радиоспортоор мастерта кандидат Владимир Александрович Иванычев ехэ туhа хүргөө юм.

Классна мэргэжэлтэ Обливальный үнгэрhэн хоёр жэлэй туршада хэдэн зуугаад залуу хүбүүдые өөрынгөө мэргэжэлдэ hургаа. Тэдэнь мүнөө манай Эхэ ороной хилые сахиха албанда амжалтатай ябажа байна.

Өөрөө Валерий нёдондо Новосибирск хотодо үнгэргэгдэhэн радио мүрысөөнүүдтэ хабаадалсахаар республикынгаа суглуулагдамал командада оруулагдажа, нэгэдэхи классай норма дүүргэhэн юм. Энэ нүхэрнай богони долгин дээрэ хүдэлдэг өөрын радиостанцитай. Тэрэниие «УАООЙ» гэhэн дохёо Чехословакиин, ГДР-эй, Венгриин, Японой мүн бусадшье гүрэнүүдэй радиодо дуратайшуул мэдэхэ байха.

Алдарта Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй зэргэдэ алба хэхэ залуу хүбүүдые радиотехникэтэй танилсуулжа, тэдэниие энэ hонирхолтой мэргэжэлдэ hургажа байдаг Валерий Обливальный ДОСААФ-ай республикын комитедтэ ниитын хүдэлмэриие эдэбхитэйгээр ябуулалсадаг тула хүндэтэй болонхой.

В. ОЛЬХОВАТСКИЙ,
ДОСААФ-ай республикын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.

ШЭНЭ БАЙШАНГУУД ЖЭРЫЛДЭНЭ

hүүлэй хэдэн жэлэй туршада республикымнай аймагуудай ажахынуудай томодхогдоhон гүүртэ, отарануудаар шэнэ магазинууд, сайлалгын гэрнүүд жэрылдэн болдожо байнхай. Байгша ондо Буркоопсоюз хүдөө нютагуудта магазин, столово, холодильник болон хилээмэнэй комбинадуудай шэнэ байрануудай барилгада 2.250 мянган түхэриг гаргашалхаар хараалба. Гэбэшье, зарим шэнэ барилгануудынь үнгэрhэн хахад жэлэй туршада баригдажа, ашаглалгада үгтэнхэй. Жэшээлбэл, Зэдын аймагай Петропавловка тосхондо үдэр бүри 15 тонноhоо бага бэшэ хилээмэ бариха комбинат ашаглалгада үгтөө. Мүн тиихэдэ Мухар-Шэбэр hууринда нэгэ доро 80 хүниие эдеэлүүлхэ шэнэ столово, эд бараанай 240 дүрбэлжэн метр склад барижа дүүргэнхэй. Түнхэнэй аймагай Хэрэн тосхондо, «Аршан» курортдо хоёр столовын, 25 тонныи багтаамжатай аммиачна холодильнигай барилга дүүрэхэ дүтэлөө. Бүри hаяшаг Сэлэнгын аймагай Сэлэн-Дүүмэ hууринда номой шэнэ магазин ашаглалтада үгтэжэ, тэндэхи ажалшадые баясуулhан байна. Иигэжэ республикымнай аймагуудай ажахынуудаар үдэр бүри шахуу худалдаа наймаанай шэнэ гэрнүүд баригдажа, хүдөөгэй ажалшадые хангаха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна.

Д. КОЛМАКОВ.

ТОБШОХОНООР

Ехэ Ярууна нуурта шудхадаг Яндала голой эрьедэ Агуу Ехэ Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ аймагай пионернүүдэй лагерь эмхидхэгдэнхэй.

hаяшаг энэ лагериин пионернүүдтэ Үльдэргын дунда hургуулиин багша, Социалис Ажалай Герой Ц. Н. Номтоев ерэжэ, hонирхолтой уулзалга эмхидхээ. Багшанарай бүхэсоюзна съездэ хабаадалсаhан тухайгаа нүхэр Номтоев пионернүүдтэ хөөрэжэ үгэбэ.

Ж. ЦЫДЫПОВ.

БҮХЭДЭЛХЭЙН IX ФЕСТИВАЛЬ ДЭЭРЭ

ФЕСТИВАЛИИН КАЛЕЙДОСКОП

ТАСС-ай корреспондентнүүд Софиhаа августын 2-то иигэжэ дамжуулба.

«Болгари бүтээн барина, дуулажа зугаалан хатарна» гэhэн угаа ехэ концерт-зүжэгые Болгариин залуушуул фестивалиин делегадуудта зорюулан табяа. Василий Левскиин нэрэмжэтэ стадионой ногоон талмай дээрэ дуунай аялганууд, хатарнай нааданууд hүниин тэн болотор таhараагүй. БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Тодор Живков, БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, тэрэшэлэн Болгариин ниислэлдэ ерээд байhан МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал концерт харалсаhан байна.

* * *

Г. Димитровой ами наhан ба ажал ябуулгые харуулhан выставкэ Софида нээгдээ. Энэ выставкэдэ ороhон ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. Тяжельников, совет космонавтнууд А. Леонов, В. Николаева-Терешкова hайшаалайнь дэбтэртэ иигэжэ бэшээ: «Болгар арадай элитэ ехэ хүбүүн—гайхамшагта коммунист, угаа сэсэн бэрхэ хүн, совет арадай ехэ хани Георгий Димитровой ами наhанда, ажал ябуулгада зорюулагдаhан выставкые бидэнэр угаа ехэ hонирхолтойгоор, баяр баясхалантайгаар хараабди».

* * *

«Залуу таряашадай үдэр» Пловдивтэ—Болгариин фестивалиин хоёрдохи ниислэлдэ болоо. Хүдөө ажахын 280 янзын машинанууд үйлсэнүүдээр ябажа гараа. Энэ хадаа Болгариин залуу кооператорнуудай баатарлиг Вьетнамай арадта үгэhэн бэлэгынь болоно. Эдэ машинанууд хүдэлмэриин бэшэ саг соо бүтээгдэhэн байха юм.

* * *

Софиин үйлсэнүүдээр юрэ бусын велосипедист гараа. Энэ ямар юу мэээрээ онсорон илгарнаб гэхэдэ, запасна частьнууд болон зэр зэмсэгүүдэй томохон багажнигтай. Велосипедист иимэ юумэ тон зүбөөр хараадаа абаhан байгаа бшуу. Японой студент Кунио Касимара табан hарын урда тээ Токиоhоо аяншалан гараhан байна бшуу. «hайн ябажа ерэбэт», «Айлшалыт»! гэhэн үгэнүүдээр Болгариин ниислэл тэрэниие угтаhан байна.

ФЕСТИВАЛИИН СЭСЭГҮҮД ДЭЛХЭЙН БАСАГАДТА БАРЮУЛАГДАБА

Августын 2-ой үглөөгүүр фестиваль юрэ бусаар эхилээ: басагад, эдир залуу хүбүүд сэсэгүүдые барюулаа. Энэ үдэр «Басагадай үдэр» гэжэ программын ёhoop нэрлэгдэhэн байна. Фестивалиин улаан сэсэг энэ үдэр сэсэг гэhэн нэрэ зүүлгүүлээ.

Американ империалистнуудта эсэргүү байлдаануудые хэжэ, оронойнгоо эрхэ сүлөөе хамгаалжа байhан эрэлхэг зоригто патриоткануудта — Вьетнамай басагадта хүбүүд түрүүшын баглаа сэсэгүүдые барюулаа. Хүндэтэ айлшад — артисткануудые, спортсменкануудые, багшанарые, бүд нэхэгшэдые, студенткэнүүдые Софиин заводуудта, хүдөө ажахын кооперативуудта хүдэлмэришэд ба таряашад хүндэтэйгөөр угтаhан байна.

Табан түбиин басагадта тусагай зорюулагдажа, «Лада» гэжэ моодонуудай байшан соо сэсэгүүдэй выставкэ нээгдээ, мүн «Универсиада» гэжэ зал соо эхэнэрнүүдэй гоёлтонууд харуулагдаhан байна.

«Мисс фестивальда» илажа гарагшын нэрэ үдэшэ орой болоhон конкурсдо тодорхойлогдохо болохо.

Мэргэжэл болон hонирхолой талаар хөөрэлдөөнүүд, семинарнууд, уулзалганууд нэгэн доро үргэлжэлүүлэгдэhэн байна. «Студентнүүдэй уласхоорондын клуб» соо хүн олон байгаа. Вьетнамда байлдаа хэхэhээ арсаhан залуу американецууд энэ клуб соо залуушуулда хандан үгэ хэлээ.

АМЕРИКЫН ЭДИР ЗАЛУУ ХҮБҮҮД: „ВЬЕТНАМ ИЛАХА!" ГЭНЭ

Тэмсэжэ байгаа Вьетнамай талархалга бүхэдэлхэйн фестивалиин гол удхануудай нэгэн зандаа үлэнхэй. «Вьетнамда амгалан байдал тогтоохо!» гэhэн уряануудтай автобусууд. Софиин гоёон шэмэглэгдэhэн үйлсэнүүдээр гүйлдэнэ. Эдэ автобусууд соо hуужа ябаhан элдэб ороной делегадууд баатарнуудай орондо туhаламжа үзүүлхэ фонддо мүнгэ зөөри суглуулна.

...Студентнүүдэй культурын байшан соо хүн зон олоороо суглараан байгаа. Тэндэ арайхан гэжэ орообди. Англиин пацифист, болгар комсомолец, Норвегиин поэт, Анголын партизан эндэ ерэhэн байна. Вьетнамдахи эзэрхэг түрэм хээшүүлэй армиhаа тэрьелhэн залуу американецуудые нэгэдүүлдэг Стокгольмдохи центрэй хүтэлбэрилэгшэ Билл Джонс тэдэнэртэ хандан үгэ хэлэхэдээ, американ империализмын эзэрхэг түрэмхэй хараа шэглэлдэ эрид шанга эсэргүүсэлтэ хэхыень өөрынгөө үетэн сасуутаниие уряалаа.

— Вьетнамда арадай мүнөө хэжэ байhан тэмсэл эрхэ сүлөөгэй, политическэ ба экономическа бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэл болоно гээд американ залуу хүбүүн зал соо hуугшадай нэрьемэ альга ташалган доро мэдүүлбэ.

— Вьетнамда США-гай хэжэ байhан эзэрхэг түрэмхэй ябуулга гансахан лэ үзэгдэл бэшэ юм. Зүүн-Урда Азиин, Латиин Америкын бусад районуудташье, мүн өөрынгөө гүрэн дотор американ империалистнууд эрхэ сүлөөе дарана. Энэ политикые буруутуулхын тулада хамтаараа хүсэлэл оролдолго гаргахые үгэ хэлэгшэ уряалба.

«Бэрхэтэй аад, hайн hайхан замдаа амжалта туйлахыетнай үнэн сэхэ хүбүүд тааналта хүсэнэбди» гээд уулзалгада хабаадагшад хэлэhэн байна.

Софи, августын 2.

(ТАСС).

СОФИ. Залуушуул, студентнэрэй бүхэдэлхэйн IX фестиваль. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СССР-эй лётчик-космонавт В. Николаева-Терешкова ЧССР-эй делегадуудай дунда.

ТАСС-ай фотохронико.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО — ХИЛЫН ГААНАhАА

АФРИКЫН ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ КОНГРЭСС

АЛЖИР. (ТАСС). Африкын эхэнэрнүүдэй хүдэлөөнэй болон организацинуудай түлөөлэгшэд Африкан эхэнэрнүүдэй гурбадахи конгресстэ Алжирай ниислэлдэ сугларhан байгаа. Өөhэдынгөө гүрэнүүдэй, бүхы Африкын политическэ, экономическа, социальна ба культурна ажабайдалай талаар дүүргэдэг үүргэеэ дээшэлүүлхэ зорилгонуудые Африка түбиин 22 оронhоо суглараhан эхэнэрнүүд 6 үдэрэй турша соо зүбшэн хэлсээ.

Анголын (февралиин 4-дэ), Урда Африкын (августын 9-дэ), «Португалиин» Гвинейн (августын 3-да), бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байhан африкан арадуудтай (майн 25-да) талархалгын үдэрые жэл бүхэндэ үнгэргэдэг байха гэжэ конгресс тогтоогоо.

ПОЛИТИЧЕСКЭ ШАЛТАГААНААР ХААГДАГШАДАЙ ИЛАЛТА

КАРАКАС. (ТАСС). Такаригуа арал дээрэхи аймшагтай муухай түрмэдэ тулижа hууhан нүхэдтөө талархалгын тэмдэг болгон үлэсхэлэн байдал соносхогшод ехэхэн илалта туйлаба.

Тэдэнэй эрилтээр, Венесуэлын олониитын баалалтаар правительство хадаа үхэлэй лагерь болгогдоhон энэ түрмые хаахабди гэhэн найдуулга үгөө. Политическэ хэрэгүүдээр хаагдаhан хүнүүдтэ илангаяа шэрүүн шангаар хандадаг байhан түрмын зарим харуулшад ажалhаа гаргагдахань.

Ороной түрүү үзэл бодолто олониитын, дэлхэйн олониитын зүгhөө талархалгын ябуулгануудай хэгдэhэнэй ашаар үлэсхэлэн байдал илалтатайгаар дүүрээ гээд политическэ шалтагаанаар хаагдагшадые хамгаалха комитет өөрынгөө мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэhэн байгаа.

ЭЗЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙШҮҮЛДЭ СОХИЛТО ХЭГДЭБЭ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Урда Вьетнамай арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд дайсандаа шэнэ сохилтонуудые үгэжэл байhаар. Дананghаа баруун-урагшаа 32 километртэ байhан американ далайн сэрэгэй пехотын подразделениие патриодууд августын 1-дэ гэнтэ добтолжо, ээлжэ байhан газарhаань дайсаниие түрин гаргаа, энэ байлдаанай үедэ дайсанай 5 хүн алуулhан ба 14 хүн шархатаhан байна гээд ЮПИ агентствын корреспондент Сайгонhоо мэдээсэнэ.

БРАЗЗАВИЛЬДАХИ БАЙДАЛ

БРАЗЗАВИЛЬ. ТАСС-ай корреспондент В. Райкерус иигэжэ дамжуулна: Браззавильдахи оршон байдал шахардуу шанга зангаараа, «Ниитын гурим сахиха, эрхэтэдэй аюулгүй байдал хангаха зорилгоор» правительствын гаргаhан заабариин ёhoop сэрэгэй харуулшад город соогуур бүхы hүниин турша соо ябажа гараа. Гол харгынууд болон харгын бэлшэрнүүдые, илангаяа африкынхидай hуудаг кварталнуудта аюулгүйе сахиха хүсэнүүд табигдаа, hүниин сагта транспортын, ябаган хүнүүдэй ишшэ тиишээ ябалга хүсэдөөр хоригдоhон байгаа.

Арадай национальна революционно хүдэлөөн гэжэ партиин (НРД) Браззавильска организациин арадта хандаhан хандалгые «Голос конголезской революции» гэжэ радио станци августын 2-то дамжуулhан байна. «Империализмын табималнууд, зарасанар угсагаатанай хоорондохи хёморооe хэрэглэ, яажашье hаань шуhа адхаруулжашье, засаг түрые булимтаран абахые эрмэлзэнэ... Национальна нэгэдэлгүйгөөр, үгээ ойлголсонгүйгөөр, эб найрамдал болон аюулгүй байдал хангангүйгөөр ороноо hэргээн дэбжээхэ аргагүй» гээд энэ хандалга соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Августын 2-то радиогой дамжуулhан тусхай коммюнике соо иигэжэ хэлэгдэнэ. НРД-гэй ниислэлэй бүхы федерацинууд болон секцинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, тэрэшэлэн Браззавильда байhан партиин Центральна Комитедэй гэшүүд суглуулагдажа, зүблөөн болоо. Радиогой мэдээсэhэнэй ёhoop, энэ зүблөөн республикын президент, НРД-гэй генеральна секретарь Альфонс Массамба-Дебагай хүтэлбэреэр үнгэрhэн байна.

Ниислэлhээ гараhан бүхы харгынууд дээрэ аюулгүйе сахиха хүсэнүүдhээ харуулнууд табигданхай. Тусхай захиралтын гаратар Конго мүрэнэй нүгөө эрьедэ байдаг Киншасатай хэлхеэ холбоон—паромой ябалга таhалдуулагданхай. Гэбэшье Браззавиль болон дэлхэйн бусад оронуудтай холбоо барисаан, агаарай харилсаан гэмгүй hайнаар бэелүүлэгдэдэг зангаараа.

БОЛИВИДА ПОЛИТИЧЕСКЭ БЭРХЭШЭЭЛ ТОХЁОЛДОБО

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Президент Баррьентосой ажал ябуулгада элдэб оппозиционно бүлэгүүдэй дураа гутаhанhаа уламжалан, тохёолдоhон политическэ бэрхэшээл Боливида үргэлжэлhөөр. Онсо байдал соносхолго, министрнүүдэй сэрэгэй кабинедые шэнээр байгуулга Баррьентосой засаг түрые хүсэд бэхижүүлжэ шадаагүй. Информационно агентствануудай мэдээсэhэнэй ёhoop, правительствада эсэргүү митингнүүд, демонстрацинууд боложол байhаар, президентын болон конгрессэй хоорондо бүри ехэ арсалдаан гарана.

Ла-Пасhаа абтаhан мэдээсэлнүүдэй ёhoop, арминь Баррьентосые унагааха, зэбсэгтэ хүсэнүүдые командалагша генерал Альфредо Овандо Кандиа гэгшые президентээр томилхо hанаашалга гаргана.

Али бүхы талаhаа баалалтада ороhон Баррьентосой ёhо гурим Вашингтоной дэмжэлгын ашаар засагаа барижа байhан зангаараа.

АВГУСТЫН 4—ТҮМЭР ЗАМШАДАЙ БҮХЭСОЮЗНА ҮДЭР

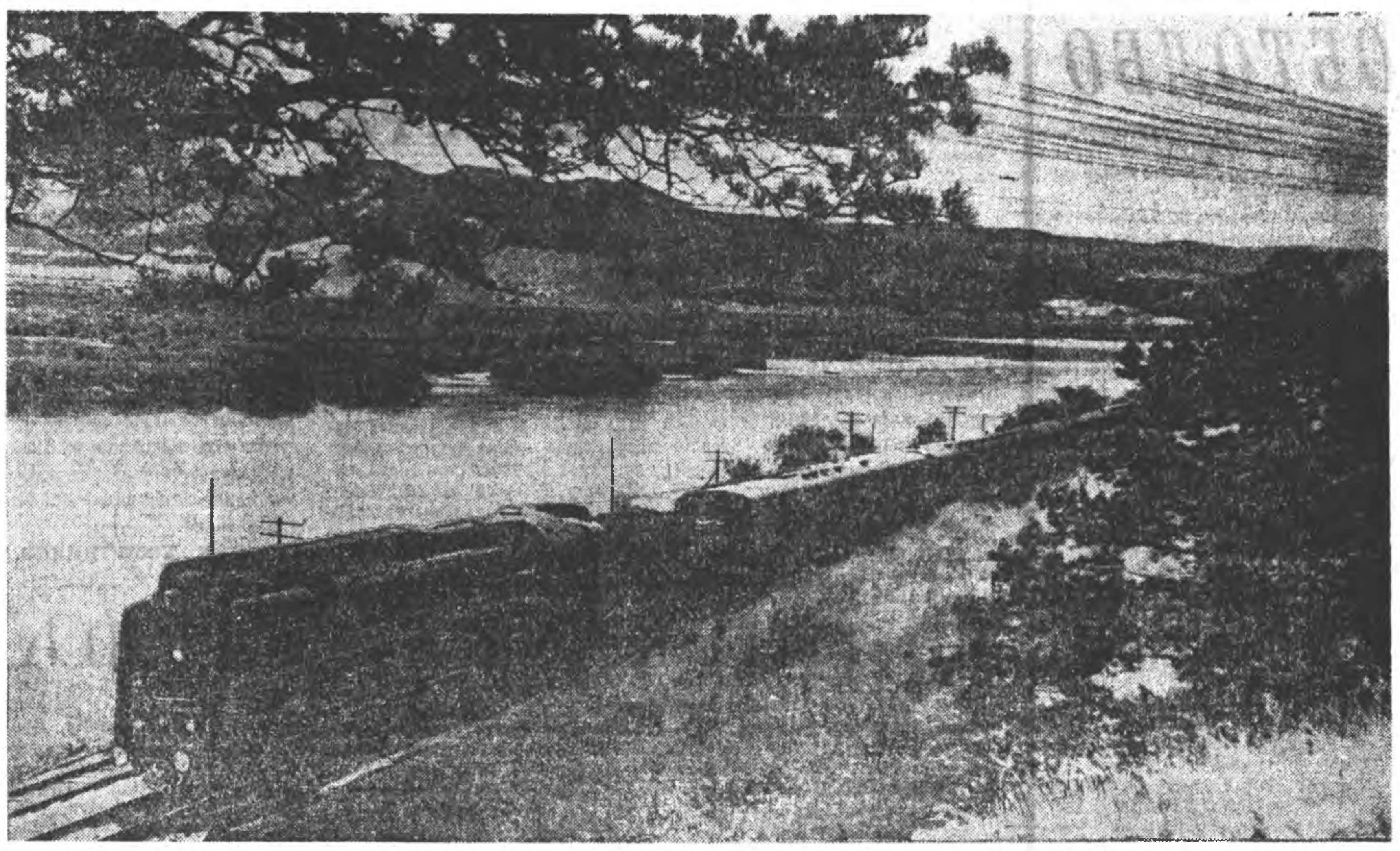

Уняар мананай бурьяан соогуур,
хүбшэ тайгын хүлгөөн соогуур,
Үhан голой урасхал дээгүүр,
сэсэг набшын хүбөө дээгүүр,
Ууган дэлхэйн оморюун дээгүүр
алтан наранай хонхын дуун соо
Алдар солын амисхаал худар
аянгатан ханхиныш,
минии поезд!
Айдар наhанайм поезд!

Д. ДАМБАЕВАЙ шүлэгhөө.
Н. ДАМБАЕВАЙ фото.

Чингис ГУРУЕВ

НАЙДААРАЙ

Зохид налгай шамтай
Золтойгоор танилсажа,
Ажалдаа дуратай,
Шамдаа хүндэтэй
Омог дорюун ябаналби,
Ойлгоорой,
Үдэр бүриин шарай

Үнгэлэн ажаhуумаар
Сэнгүүхэн дуранай,
Сэнтэй найдалай
Үлзы жаргал эдлэхэлди,
Баясаарай!

Хүшэр хатуу сагай
Хэзээшьеб тохёолдобол,
Мүхөөгөө үгтэнгүй,
Үhөө татангүй,
Эрид шанга угтахалди,
Этигээрэй!
Ажабайдал арюун—

Амгалан түбхинэжэ,
Хүүеэтэ долгин сооhь
Хүнэй зоригоор
Найгашагүй гарахалди,
Найдаарай!

УРАН ЗУРАГАЙ ВЫСТАВКЭ НЭЭГДЭБЭ

Уржадэр Улаан-Үдымнай Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейдэ XVIII—XIX зуун жэлэй үенүүдтэ бүтээгдэhэн уран зурагуудай выставкэ нээгдээ. Эндэ Москвагай суута уран зураашад: В. Маковскиин, А. Куинджиин, И. Шишкинэй уран гоёор зураhан тодо hонор сюжедтэй зурагууд табяатай. Мүн тиихэдэ музейн нүгөөдэ таhалгада Д. Дугаровай, Ц. Сампиловай болон бусад манай буряад уран зураашадай бүтээhэн янза бүриин зураг, плакадууд жэрылдэнэ. Эдэнэй дундаhаа ородой агууехэ уран зураашад: В. Боровиковскиин, А. Архиновай урлаhан бүтээлнүүд, Д. Дугаровай «Буряад басаган», Ц. Сампиловай «Дээдэ Үдэдэ партизанuудай оролго», Р. Мердыгеевэй «Үбгэжөөлэй гашуудал» гэhэн нэрэтэй уран гоё зурагуудынь харагшадай анхарал ехэтэ татана. Эндэ орожо ерэгшэд XVIII—XIX зуун жэлэй үеэр зураhан мэдэгдээгүй уран зураашадай зурагуудые hонирхон харанад.

А. ЮМОЖАПОВ.

„А" классай хоёрдохи бүлэгэй футболистнуудай дунда СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй дүн

hуури-нууд	Команданууд болон городууд	Наада-нууд	Шүүбэ-ринүүд	Тэнсэлгэ	Шүүгдэ-hэниинь	Бүмбэгэ-нүүд	Очко-нууд
1.	«Иртыш» Омск	22	12	7	3	21—6 +15	31
2.	«Шахтер» Караганда	22	9	8	5	24—11+13	26
3.	«Нефтяник» Фергана	22	8	10	4	18— 9+ 9	26
4.	СКА Хабаровск	22	9	8	5	17—12+ 5	26
5.	«Кузбасс» Кемерово	21	11	4	6	21—17+ 4	26
6.	СКА Шэтэ	22	10	6	6	25—25— 0	26
7.	«Политотдел Ташкентын обл.	22	9	6	7	28—18+10	24
8.	«Восток» Усть-Каменогорск	22	10	4	8	22—21+ 1	24
9.	«Строитель» Ашхабад	22	10	3	9	41—28+13	23
10.	«Луч» Владивосток	22	8	6	8	18—18— 0	22
11.	«Зеравшан» Навои	22	7	8	7	24—25— 1	22
12.	«Алга» Фрунзе	22	7	8	7	14—17— 3	22
13.	«Темп» Барнаул	22	6	9	7	16—15+ 1	21
14.	«Томлес» Томск	21	6	8	7	20—22— 2	20
15.	«Металлург» Чимкент	22	6	8	8	22—27— 5	20
16.	«Энергетик» Душанбе	21	7	4	10	21—25— 4	18
17.	«Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	21	6	6	9	20—27— 7	18
18.	«Рассвет» Красноярск	22	5	8	9	18—25— 7	18
19.	«Аэрофлот» Эрхүү	22	5	8	9	19—32—13	18
20.	«Памир» Ленинабад	22	5	5	12	19—32—13	15
21.	СКА Новосибирск	22	1	8	13	14—30—16	10

Мүнөөдэр манай «Сэлэнгэ» команда Ленинабад хотодо «Памирай» футболистнуудтай уулзахань.

Амаралгын үдэрэй хуудаhан

ТААБАРИНУУД

Алишье үндэhэ яhатан эртэ урда сагhаа нааша үльгэр таабари хэлсэжэ байhан түүхэтэй. Үльгэр таабаринууд сэсэн гоё үгөөр тааруулжа зохёогдоhон байхаhаа гадна, хэлсэлэг зонойнгоо ажабайдалhаа абтаhан, тэдэнэйнгээ ажал хүдэлмэри, ухаан бодолтой холбоотой байдаг тула, ямар нэгэн ном hудар соо бэшэгдээгүйшье hаа, уг дамжан үеын үедэ арадай аман зохёол болоод, мартагдангүй хадагалагдажа ябадаг байна.

Түүхэ, хэлэ бэшэг шэнжэлэгшэд, эрдэмтэд арад зоной аман зохёолнууд болохо туужа домог, таабаринуудhаа үнгэрhэн үеын намтар, түүхэ, тэрэ арадай соёл гэгээрэл тухай тон шухала мэдээнүүдые оложо абадаг гээшэ.

Манай редакцида ородог олон тоото бэшэгүүдэй дунда хүдөөгэй hургуулиин үхибүүдэй эльгээhэн таабаринууд, хуушанай дуунууд дайралдадаг. Тэдэнэй гоё үгэтэй, удха бодолойнгоо талаар уужам, сэсэниинь шэлэжэ газетынгээ хуудаhанда гаргадаг байнабди. Арадай хэлсэдэг онтохон болон таабаринуудые hонирхон суглуулдаг, тэрэнээ найруулжа бэшэдэг ябадал тон hайшаалтай.

Хэжэнгын аймагай Могсохон тосхонhоо 9-дэхи классай hурагша Надя Раднаевагай суглуулhан таабаринууд:

Харахада харахан,
Хазахада ногоохон
(Монhон).

Улаахан бүмбэ
Үбhэн таглаадhатай
(Нохойн хоншоор).

Гэнэн горхон
Гэдэргээ урдаа
(Гэзэгэ).

Уутаар дүүрэн
Улаан шагай
(Сог).

Хонгор hайхан хобто,
Сэбдэг сагаан сонхо,
Хатуу хара сааза,
Хамагай hайхан жаргал
(Жэлэй дүрбэн уларил).

Захааминай аймагай Нурта нютагhаа Н. Раднаев өөрынгөө хүгшэн эжын хэлэдэг таабаринуудые бэшэжэ эльгээбэ:

Хониной толгой булаатай
Хооhон шоро хадхаатай
(Тибhэн).

Агы соо—алаг булаг
(Нюдэн).

Шара шабганса
Шалд гэhэн эдеэнhээ хожомдохогүй (Табаг).

Гартай болобол хулгайшаниие бариха бэлэйб,
Бодоо болобол тэнгэридэ хүргэхэ бэлэйб (Харгы).

Гэлэгма ДОРЖИЕВА

СЭСЭГ

(РАССКАЗ)

Аалиханаар ороhон бамбаахай саhан бүхы юумые сахягар сагаан үнгөөр хушажа, бишыхандаа уншадаг, Каштанка нохойн бударhан саhанда төөриhэн ушар hануулаад орхино.

— Сэсэг, ши сагаан розо шэнги болошоболши. Нидхэ дээрэшни саhан тогтоод, саhан хүүхэнэй нидхэ мэтэл,—гэжэ Гомбо инагаар харан ташаганаса энеэжэрхинэ. Эндэ энеэдэтэйшье юумэн үгы шэнги. теэд инаг хоёрой уулзаад байхада бүхы юумэн hайхан, энеэдэтэй хүхюу, халуун харасань басагые хүлэгүүлнэ. Сэсэг ойро зуура юуншье гэжэ хэлэхээ ойлгожо ядан байтараа:

— Ши өөрөө сагаан бэшэб гэжэ hанаа гүш?—гэжэ эрхэлhэн маягтайгаар дуугаран, хүбэнэг саhаар хушаатай модохониие тушэн зогсоно.

— Ямарбиб?

— Эгээл Үбгэн-мороз шэнги саб сагаанши,—гээд нюдөө уйтахан болгон, аалиханаар энеэбхилээд, долёобор хургаараа hахалыень дайраад абана.

Гомбо гэжэгэнэhэндэл, баруун гараараа тулаад байhан модоёо hэжэржэрхихэдэнь, тэдэнэй наhанай нарихан сагдуул үбэлэйнгөө шэмэг—хүбэнэг саhаяа бэлэг болгон, сагаа алхюулан, тэдэ хоёрто нэмэрюулжэрхибэ.

Сагаан мүнгэн нэмэргэ лоро эдэнэй гэнтэ мэдэхэдэ хоюулаhайнь хасарай хоорондо абахай саhан хайлажа, норошоhон байба. Сэсэг Гомбын халуун амисхаалые тон дүтэхэнэ мэдэрэн сошоhондоо, аалиханаар сээжэhээнь түлхин, урда урдаhаа дүтэхэнэ харалсан гэхэдээ, инагайнгаа охиндо hогтон, бэе бэедээ нэнгэн тэбэрилдэшэбэ.

Тойроод сахигар сагаан үбэлшье hаань, тэдэндэ сэсэгэй hалбаржа байhан хабар мэтэ hэн!...

Ямар нэгэн дабагдашагүй дабаа гаталжа, баатаршалга түйлаhан мэтэ мэдэрэл Гомбын досоо булгилжа, илангаяа шангаар тэбэрнэ.

Тэдэнэр бээлээгүй гараараа шангаар адхалсан, hаяхана бударhан шэнэ саhан дээгүүр мүрнүүдээ гарган саашална. Хүлнүүдынь хүнгэн, сэдьхэл зүрхэниинь дулаан, хамаг юумэн тэдэндэ бүгэдэ хонгор дуулим мэтээр үзэгдэнэ...

* * *

Сэсэг зүрхэсэн аллабашье, үгы, юрэдөө жаахан бэшэ ха юмбиб. Юундэ ходо эжыhээ айжа ябана гээшэбиб? Юундэ табихагүй юм, сохом лэ табиха гэжэ шиндээд:

— Эжы, хони түрүүлэлсэхээ hараар гаража болохоб гэжэ хэлээд, өөрынгөө таhаг руу орошобо.

— Үгы, энэшни юун гэнэ гээшэб. Хайшан гээд хони түрүүлэлсэхээ гараха юм. Даншье ажал хэжэ үзөөгүй хүн гээшэл. Үгы юрэдөө, Сэсэггүйгөөр хони түрүүлхэ юм бэшэ гү. Наhаараашье хониной ойро ошожо үзөөгүй хүн гээшэ гүбүү?—гэжэ гэмэрhээр байтарнь, Сэсэг харгын хубсаhа үмдэнхэй таhагhаа гараад:

— Эжы, нөөхи жаахан ханзамнай хаанаб даа?

— Юун ханзаа hуранабши? Эхэ эсэгэhээшье hурангүй, өөрөө мэдээд хони түрүүлэлсэхээ гараха гэжэ байха. Зоргоороо ошоhон үхин. Хони түрүүлжэ шадахаяа яажа мэдээ хүмши? Тэрэшни шиниин хэжэ бираха ажал бэшэл!

— Юундэ игэжэ хүниие дарадаг гээшэб. Би хүнhөө юугээрээ дутаа хүнбиб. Ходол «юумэ шадахагүй», энээниие хэнгүй ябаарай гэхэ.

Сэсэг гомдон бодоод:

— Юу хэлэнэ гээшэбтэ даа. Би эндэ hая хонишодтой хөөрэлдөө хэхээ гарахадаа харахадамни, яhала хэжэ шадахаар ажал байнал. Хурьгадай хөөрхэнүүд гээшэны! Бүмбэгэр сагааханууд, буржагар хараханууд, өөдэргэнүүд гээшэны! Нарихан хүлнүүд дээрээ согтойгоор дэбхэрэлдэн, нишэ тиишээ харайлдана.

— Миин харахадаа юу мэдэхэбши. Ямар бамбагар сагаан зандаа түрэдэг юм гэжэ hанаа гүш? Шамгүйгөөр хурьга абажа шадахагүй байхадань ошохоёо hанаа хүн гүш?

«Игэжэ байхадань хайшан гэжэ хамагаа хөөрэхэшье хүн гээшэбиб даа. Гомботой дүтэ танилсаhанаа эжыдээ бултыень хөөрэхэ гэжэ hанаа hэм, теэд игэжэ гэмэржэ байхадань хайшан гээд хөөрэхэбши»,—гэжэ бодон, сэдьхэлдэнь багахан гомдол түрэжэ, сонхо руу харана.

— Эжы ойлгыт даа. Манай организациhаа зониие хурьга абалсахаяа гарагты гэнэ ха юм. Теэд зариман жаахан үхибүүдтэй, зариман ажалhаа таhарха аргагүй байна. Тиигээд Валя бидэ хоёр ошохо гэжэ шиидээлди даа,—гэжэ дуугарна.

— Бэшэн булта аргагүй аад, таанад ошохоор байбабтаа! Яба, яба! Тэрэ досоомни үбдэнэ гэгшээш, тэрэшни гэнтэ мухар гэдэhэнэй үбшэн байгуужан. Хүдэ юумэ хээд, даараад хүрөөд, гэнтэ дортоно операци юумэндэ орогшобши. Би hанаагаа зобохоhоо бэшэ яахабиб даа!

— Эжы, юун гэнэ гээшэбта даа. Юундэ тиитэрээ hанаагаа зобохо юм. Бараг заб даа. Мүнөө балай үбдэнэшьегүйлби. Ехэ болоо ха юмбиб. Юундэ ходо жаахан гэжэ hанадаг гээшэбта—гээд эрхэлэн, столой дэргэдэ hуухан эхээ хүзүүдэнэ.

— Өөрөө жаахан юумэндэл эрхэлжэл байхаш. Холо табижа үзөөгүй аад, hанаагаа зобонгүй яахабиб?! Тиитээд лэ хүнэй үгэ дуулангүй ябаха юумэ гүбүү. Эсэгэшни юун гэхэ юм,—гэжэ хэды хараагаашье hаа, энхэргэнээр үгэлнэ.

Теэд энэ гаииранhаань Сэсэг бүриншье айнагүй. Харин эхэеэ энхэржэ, илдамханаар харан:

— Юундэ ходо намайе юумэ хэжэ шадахагүй гэжэ hанадаг гээшэбта?—гэжэ эрбэтэр харахан нюдөө ялалзуулна.

Ингэлдэhээр байтарнь эсэгэнь ажалhаа орожо ерэбэ.

— Зай, ши хайшаа түхеэрээбши.—гэжэ асууханшье тэрэ, Сэсэгэй эжы тодон абажа:

— Харин игэжэ хэнhээшье hураhан юумэниинь үгы. Бэеэ мэдээд лэ, хони түрүүлэлсэхээ гараха гэжэ байнал даа, юун гэхэ хүмши.—гэнэ.

— Теэд hайн лэ бэшэ гээшэ гү. ябажа юумэ үзэжэ, ажалай амта абажа байг лэ,—гэжэ эсэгэнь шэггүй баярлаба.

— hэ! Ажалай амта гэжэ, ажалланагүй, харин яана гээшэб?

Сэсэг эсэгынгээ дэмжэhэндэнь досоогоо аргагүй баяртай, бүриншье шиидэнгеэр юумээ түхеэрнэ.

Эсэгэнь басагамни иимэ зүрхэтэйгөөр хара ажал хэхээ шиидэхэ гэжэ hанаагүй байhаn аад, мүнөө иимэ юумэ дуулахадаа «болоо даа, хүнэй зэргэдэ хүн болохонь гээшэ. Хаанаhаа мяха, нооhоной гарадагые мэдэхэшьегүй haaнь хайшан гэхэбши даа... са юумэ аад лэ, баhа эрхэл... гутаан алдаа зон аабзабди... гэжэ hанаад:

— Болоош, болоош!—гэ...

Эжы баабай хоёрня яа... хоёр ондоо гээшэб даа. Те... юулаа ямар эбтэйнүүд... Игэжэ тиимэ хоёр ондоо з... та hуужа шадаха гээшэл даа... жэ шэбшэн:

— Баабай, эжы ехэ ду... Эжын игэжэ байхада яа... биб, hанаам зобоно.

— Бараг, бараг даа. Эж... hанаагаа зобоходоо, өөрhөө... табиха дурагүй байгаа аа... Теэд басаганиинь ехэ болоо... Зоной дунда ябаад, ажал... юун гээшэб гэжэ hайса... болоод ерэг лэ,—гээд, эжы... дээрэ гараа энхэргэнээр... Харин эжынь юумэ дуута... Сэсэг ехэ баярлажа, «эжы... шөөбэ» гэжэ ойлгоо hэн.

* * *

Сэсэг Валитаяа хамта ... рада ошоо hэн. Отделение... шын машинаар тэдэнэй ... гүүртэдэ хүрэжэ ерэхэдэнь, ... зеленкын арбаад hури, хо... дүүрэн хонид хоёр айлай ба... нэ гэр харагдаа бэлэй.

— Энэмнай ажалай то... ороhон Балдановай бригады... хэ хонидой отара гээшэ. ... Базаровтан Доддоковтон ... бүлэ ажалладаг,—гэжэ фер... хилэгшэ хөөрэнэ.

Тэдэнэр машинаhаа гара... нид тээшээ ошобо.

Хуhамаг хоройнь сэбэр, ... дынь hэргүү.

Отделениие даагша хони... hэ үгэжэ ябаhан телогре... дээгүүрнь бүhэ бүhэлhэн, ... гаа шуужа үмдэhэн хүндэ... жа:

— Нухэр Базаров, түh... хүсэн ерээ. Айлшадые угт... гэжэ хүхин хашхарна.

— Юун гэhэн, эгээл са... ерэhэн hайн зон гээшэбта! ... түрэжэ эхилшоод. зомнай ... ехэл мэгдүү байнабди,— ... hөөлдэнгиршэг хоолойтой, ... рятай нюдэтэй, түхерээ... нюуртай хүдэр хара хүн ... дүтэлэн ерээд, булганайнь ... барин, мэндэшэлжэ, тэдэни... нилсаба.

Булта гэртэ орожо, Ба... hамган Дыжидтэй басагад ... сажа, Баярма гэжэ тэдэнэй ... гыень хөөршөөн зугаална.

Дыжид айлшадтаа халу... аягалжа, тоhо, хилээмэ ... Тиигээд:

— Сайлажа байгты. Би ... роо эдеэ хээд орхихоб,—г... заашаа гаража, мяха абаад ...

Сэсэг Валя хоёр аргагүй... тынгөө түрэлэйдэ орожо ... мэтэ, досоонь ехэ аятай. Э... нигдаагүй зонтой иимэ ... хүлеэн угтаhандань. бас... үнинэй танилнууд мэтээр ... нэ.

— Үдэрэй гушаад гара... га абанабди. Зомнай үсөө... ехэл хүндэ,—гэжэ Дыжид х... «hаянай мүртэй унтаашьегүй... ро зуура зали абаад лэ яб... дии даа. Мүнөө одоошье з... болобо» гэжэ hанахадаа, ... шэг шарайнь бүри гэрэлтэй ... урихханаар энеэбхилэн:

— Сайлагты, дулаасагты, ... бодожо, сай аягалхаяа заб...

— hанаагаа бү зобогты. ... даабди, дулаасаабди—гэжэ ... дынь столhоо бодон, га... гарана.

(Үргэлжэлэлынь хож... гараха)

ШАТАР

ВЛАСОВ ИВАНОВТОЙ ХУБААЛДАБА

Шатараар республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө үнгэрэгдэhэн, эрхим шатаршадаймнай hүүлшын арбан дүрбэдэхи, арбан табадахи уулзалганууд уржадар дүүрээ. Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябаhан шатаршан Власов арбан гурбадахи уулзалгада Солдатовтай наадахадаа хүлеэгдээгүй шанга добтолгодоhь нэрбэгдэжэ, бэеэ хамгаалжа үрдингүй шүүгдэшоо. Энээнэй hүүлээр Сампиловтай наадахадаа тэнсээ. Игэжэ Власов абажа боломоор үнэтэ 1,5 очко алдаhан байна. Харин Власовтай очкоогоор адлирхуу ябаhан Иванов энэ арбан гурбадахи нааданда илажа, өөрынгөө нэрэ дээрэ үшөө нэгэ очко бэшүүлжэ шадаа. Тиигэжэ Власов Иванов хоёр hүүлшын хоёр уулзалгын урда тээ тус бүридөө 9—9 очкотой болоо.

Арбан дүрбэдэхи, арбан табадахи уулзалгануудта шатаршан Власов Маншеев Телешев хоёрые, Иванов Телешев Назимов хоёрые удаа дараалан шүүжэ тус тустаа 11-ээд очконуудые бэшүүлhэн элэ хоёрнай нэгэдэхи, хоёрдохи hууринуудые хубаалдаhан байна.

Удаадахи—гурбадахи hууриин түлөө мастерта кандидат Мункоев. «Зенит» бүлгэмэй нэгэдэхи разрядай шатаршад: Гонзолевский Дашанимаев гэгшэд тулалдаhан байна. hүүлшын турнуудта Гонзолевский Салтановые илаад, Мункоевтой тэнсээ. Шатаршан Дашанимаев мастерта кандидат Самариниие шүүжэ, Красновтой наадахадаа тэнсэлгээр дүүргээ. Галина Мункоев Сумкиниие амархаанаар шүүжэ, hүүлшынгээ гол шухала нэгэ очко бэшүүлээ. Игэжэ 9,5 очкотой болоhон Мункоев гурбадахи hуурида гараа. Дүрбэдэхи, табадахи, зургаадахи hууринуудые 9—9 очкотой болоhон Дашинимаев, Гонзолевский, Самарин гэгшэд хубаалдаhан байна. Энэ мүрысөөндэ наадаhан нэгэдэхи разрядай шатаршад Дашанимаев Гонзолевский хоёр шатараар мастерта кандидадай бүхы эрилтэнүүдыень гүйсэд дүүргэжэ шадаа.

Республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө шатаршадаймнай дунда үнгэрэгдэhэн мүрысөөнэй дүүрэбэшье, Власов Иванов хоёрой нэгэдэхи, хоёрдохи hууринуудые хубаалдаhанhаа уламжалан эдэнэрэй дунда hаяын үдэрнүүдтэ үшөө нэгэ нэмэлтэ уулзалга үнгэрэгдэхөөр хараалагдана.

М. ВАСИЛЬЕВ.

Үргэн Буряад орондомнай бурьялан байдаг халуун уhатай аршаанууд олон. Тэдэнэй нэгэн—Түнхэнэй аймагтахи шобхо үндэр Саян уулын хонхор жалгада оршодог Ниловкын халуун уhатай аршаан—холуур суутай болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ниловкын аршаанда амаргашадай байрын шэнэ гэрнүүд.

Д. ДУГАРОВАЙ фото.

ТАСС-ай ЛЕНТЭhЭЭ...

ГРОССЕТО. Москва шадарай инженер, СССР-эй рекордсмен Эдуард Гущин Италиин энэ хотодо үнгэрэгдэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ Европын чемпион Вильмош Варью (Венгри) гэгшые ядро түлхилгөөр илаhан байна. Эдуард Гущинай ядро 19 метр 6 сантиметртэ татагдаhан зурлаагай саана унаа. Тиихэдэ Варью гэгшэ Гущинhаа 26 сантиметрээр «гээгдээ».

400 метрэй урилдаанда Европын чемпион, Италиин спортсмен Роберто Фриноли 49,7 секунда саг харуулаа. Луганск хотын түлөөлэгшэ Вячеслав Скоморохов 50,2 секунда сагтайгаар хоёрдохи hуурида гараа. Польшын спортсмен Хенрик Шордыковский 800 метрэй урилдаанда 1 минута 46,6 секунда сагтайгаар американец Марк Винценрид гэгшые ахижа, эрхим дүн харуулаа.

ИЕНЧЕПИНГ. 200 метрэй зайда тамаралгаар Швециин спортсмен Петер Фейл Европын рекорд шэнэлбэ. Тэрэ хадаа 50 метр утатай бассейн соо Швеци ороной түрүү hуури эзэлэлгын мүрысөөнүүдтэ дээрэ дурсагдагша зайе 2 минута 08,0 секунда сагтайгаар тамаржа амжаа.

ПОРИ. Финляндиин энэ хотодо үнгэрэгдэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ ургаар үндэрые харайхадаа, американец Боб Сигрен 520 сантиметрые дабаhан байна. Тэрэ дэлхэйн рекорд болохо 540 сантиметрые гурба дахин «добтолбошье», урагшагүйдэhэн байгаа.

ШАМОНИ. 30 наhатай француз хоёр жандарма — Рене Секретен, Жан-Мари Буржуа гэгшэд hаяхан юрэ бусын рекорд тогтообо. Тэдэнэр Шамони гэжэ Франциин курортно городhоо гараад, Альпын эгээн лэ үндэр орой болохо Монбланда хүрөөд бууха даа, оройдоол 8 час 48 минута соо ябаhан байна. Энээнэй урда тээнь... 1910 ондо Монбланда гарагшад 13 час 10 минута саг харуулhан юм. Гэхэтэй хамта дээрэ дурсагдагша рекордсменүүдэй нэгэн—Жан-Мари Буржуа—30 модоной санын урилдаанда Франциин чемпионой нэрэ зэргэтэй байна.

ПРАВДА БУРЯТИ...

Мүнөөдэрэй номе...

Нэгэдэхи хуудаhанда: КП... эй ЦК-гай, СССР-эй Мин... нүүдэй Соведэй тогтоол. «... нөөдэр—түмэр замшадай б... союзна үдэр» гэhэн гаршаг... ро материалнууд. «Респу... кын ажалай алхам» гэhэн ... шаг доро информацинууд.

Хоёрдохи хуудаhанда: «... нөөдэр —түмэр замшадай б... союзна үдэр» гэhэн гаршаг... ро материалнууд. КПСС-эй ... гай, СССР-эй Министрн... Соведэй тогтоолой түгэ... «Алтан гартан» гэhэн репор...

Гурбадахи хуудаhанда: ... Жигжитовэй повестьhоо ... hан бүлэгэй түгэсхэл. Х... саанаhаа абтаhан мэдээсэл...

Дүрбэдэхи хуудаhанда: за... шуул, студентнэрэй бүхэда... IX фестивалиин материал... Нютаг нютагай hонин.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ...

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ. ул. Ленина. 35. Телефоны: редактора — 54-... приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора ... 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 68-... отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-... 63-88, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности ... строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-... культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, ... формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машин... бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография Управления по печати при ... зете Министров БурАССР

Н-01752. Зак. № 80...